

INSPIRE EI Kitabı

INSPIRE EI Kitabı Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Stratejiyi Hayata Geçirmek için Eylem Planları

- Yönetici Özeti -

Orjinal doküman: INSPIRE Handbook

Action for implementing the seven strategies for ending violence against children

[İndirmek için \(English\): https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/inspire-package/inspire-handbook/en/](https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/inspire-package/inspire-handbook/en/)

Özet tarihi: 2019

Özet ve tercüme: Nirengi Derneği

www.nirengiderneği.org

Tercüme: Burcu Asena Şahin

Editör: Zeynep M. Sanduvaç

İçindekiler

Önsöz

Teşekkür

Kısaltmalar

Giriş

INSPIRE'ı bir paket halinde hayata geçirmek

Kanunların uygulanması ve icrası

Normlar ve değerler

Güvenli ortamlar

Ebeveyn ve bakım verenlere destek

Gelir ve ekonomik güçlenme

Müdahale ve destek hizmetleri

Eğitim ve yaşam becerileri

Ek A. Temel INSPIRE göstergeleri ve bu göstergelerin bileşenleri

Ek B. Örnek anket soruları

Önsöz

Her yıl dünya çapında yaklaşık 1 milyar çocuğun fiziksel, cinsel ya da psikolojik şiddete maruz kaldığı tahmin edilmektedir. Çocuğa karşı şiddetin beyin fonksiyonları, akıl/ruh sağlığı, riskli sağlık davranışları, bulaşıcı olmayan hastalıklar ya da HIV ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi bulaşıcı hastalıklar ve sosyal işlevselliği üzerinde güçlü ve uzun vadeli etkileri mevcuttur. Bu etkilerin doğrudan ya da dolaylı ekonomik maliyetleri oldukça fazladır ve çocuğa karşı şiddet hem bireylerin hem toplumların potansiyellerini zedeler.

2016 yılında 10 küresel örgüt INSPIRE: Çocuğa karşı şiddetin sona erdirilmesine yönelik yedi stratejiyi oluşturmak üzere iş birliğinde bulundu: Bu paket çocuğa karşı şiddetin önlenmesi ve müdahalesi yönünde hazırlanan ilk küresel teknik pakettir. INSPIRE paketi, Çocuk Hakları Sözleşmesince tanınan, bütün çocukların şiddetin bütün türlerinden uzak olma hakkına dayanmaktadır. Paket ayrıca çocuğa karşı şiddeti önlemenin; sağlıklı nörolojik gelişme, erken çocukluk gelişimini güçlendirme, nesiller arası şiddet döngüsünü durdurma, suçu azaltma ve hayat boyu sağlık, iyi olma hali ve verimlilik temelleri oluşturmadaki rolünü net bir şekilde ortaya koyan kanıtlar sunmaktadır.

INSPIRE teknik paketi, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde güvence altına alınan koruma alanlarını desteklemektedir. Sözleşme uyarınca imzacı devletler ebeveynleri, yasal vasileri (koruyucuları) veya bakım verenleri sorumlu oldukları çocukların şiddetin bütün türlerinden koruması için uygun olan hukuki, idari, sosyal ve eğitsel tüm tedbirleri almakla yükümlüdür. Buna ek olarak, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden biri de çocuğa karşı şiddetin bütün türlerini sona erdirmeyi amaçlayan Hedef 16.2'dir. Sosyal hizmet, sağlık, adalet ve eğitim sektörlerindeki karar alıcılar ve uygulayıcılar kanıt-temelli önleme ve müdahale stratejilerini çoğaltmak üzere çabalarını artırmaktalar. Hükümetler ve sivil toplum kuruluşları da hedefe ulaşabilmek için birlikte çalışmak konusunda her geçen gün daha çok çaba gösteriyorlar. Çocuğa karşı şiddetin artık hoş görülmeyeceği yönündeki halk kanaati de giderek güçlenmekte.

INSPIRE teknik paketinin önsözünde de belirtildiği üzere, eğer uluslararası toplum hemen şimdi harekete geçer, akılcı davranır ve birlikte hareket ederse çocuğa karşı şiddet önlenir. Önsözde ayrıca INSPIRE teknik paketinin ülkelerin yapabilecekleri üzerine odaklandığı belirtilir ve ardından paket içeriğinin nasıl uygulanacağına dair bir kaynak sunulur.

Şimdi elinizde olan bu kaynak- INSPIRE EI Kitabı: Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Stratejiyi Hayata Geçirmek için Eylem Planları (buradan sonra INSPIRE EI Kitabı olarak anılacaktır)- sizlere ihtiyaçlarınıza ve bağlamınıza uygun müdahaleleri nasıl seçeceğinizi ve uygulayacağınızı detaylarıyla anlatıyor. Bir tanıtım sayfasının sonrasında, yedi stratejiye özel bölümler, Kanunların uygulanması ve icrası; Normlar ve değerler; Güvenli Ortamlar; Ebeveyn ve bakım verenlere destek; Gelir ve ekonomik güçlenme; Müdahale ve destek hizmetleri; ve Eğitim ve yaşam becerileri konularına odaklanır. EI kitabı, ek INSPIRE Gösterge Rehberi ve Sonuç Çerçevesi'nden alınan INSPIRE'in uygulama ve etki göstergelerinin bir özeti ile sona erer.

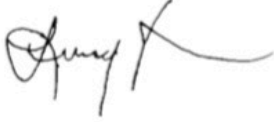
Bu el kitabı, kendisini çocuğa karşı şiddeti sona erdirmeye adanmış herkese INSPIRE'in nasıl uygulanacağına dair mevcut en iyi bilgileri sunar. Burada tarif edilen müdahaleleri uygulamak ve yeni müdahalelerin etkisini ölçmek amacıyla ne kadar çok birlikte çalışırsak o kadar çok çocuk şiddetten uzak hayat sürecektir. Sizleri kaynaklarınızın izin verdiği ölçüde uygulayabildiğiniz kadar müdahaleyi uygulamaya ve bunu zaman geçirmeden yapmaya teşvik ediyoruz. Şimdi harekete geçelim, akılcı davranalım ve birlik olalım.

Etienne Krug, Yönetici, Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Yönetimi, Engellilik, Şiddet ve Yaralanma Önleme Bölümü, Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

James Mercy, Yönetici, Şiddet Önleme Şubesi, Ulusal Yaralanma Önleme ve Kontrol Merkezi, Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezleri (US CDC)

Lindsay Stark, Yönetici, Çocuk Öğrenme Ağı'nın Bakımı ve Koruması (CPC)

Howard Taylor, Yönetici, Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesi: Küresel Ortaklık (End Violence)

Anselm Hennis, Yönetici, Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar ve Akıl Sağlığı Bölümü, Pan Amerikan Sağlık Örgütü (PAHO)

Daniela Ligiero, Genel Müdür ve İcra Kurulu Başkanı, Kızlar için Birlikte (TfG)

Ted Chaiban, Programlar Yöneticisi, Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF)

Roberto Arbitrio, Yönetici, Operasyonlar Bölümü (vekil), Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC)

Ede Jorge Ijjasz-Vasquez, Kıdemli Yönetici, Sosyal, Kentsel, Kırsal ve Dirençlilik Küresel Uygulama, Dünya Bankası (World Bank)

Giriş

Temmuz 2016'da, uzun yıllardır şiddeti önleme ve şiddete müdahale etme üzerine çalışan 10 kuruluş, "Ülkelerin ve toplulukların, çocuğa karşı şiddeti azaltmada en yüksek potansiyele sahip olan önleme programları ve hizmetlerine yoğunlaşmalarına yardımcı mevcut en iyi kanıtlara dayanarak seçilmiş stratejiler"den oluşmuş bir teknik paket olan INSPIRE: Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Strateji'yi ortaya koydular.

INSPIRE teknik paketi yedi tamamlayıcı ve birbirini karşılıklı olarak pekiştiren stratejiden ve sektörler arası müdahalelerin birbirine bağlanmasına ve gelişmenin değerlendirilmesine yardımcı olacak iki paralel aktiviteden oluşmaktadır.

INSPIRE: Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Strateji

Kanunların uygulanması ve icrası

Normlar ve değerler

Güvenli ortamlar

Ebeveyn ve bakım verenlere destek

Gelir ve ekonomik güçlenme

Müdahale ve destek hizmetleri

Eğitim ve yaşam becerileri

INSPIRE El Kitabı, politika yapıcılara, planlamacılara, uygulayıcılara, fon verenlere ve savunuculara ülkelerinde veya buldukları bağlamda yedi stratejiyi hayata geçirmelerine yardımcı olmak üzere INSPIRE teknik paketi üzerine ekleme yaparak geliştirmektedir.

Kesişen Faaliyetler

- Çok sektörlü eylemler ve koordinasyon
- İzleme ve değerlendirme

INSPIRE El Kitabı, aşağıdaki yönlerden INSPIRE teknik paketi ile uyumludur:

- Kaynaklarından biri; birey, aile, topluluk ve toplum düzeylerinde şiddeti önlemenin rolünü vurgulayan sosyoekolojik modeldir;
- Sektörler arası iş birliğini teşvik eder;
- Bilgimiz eksik olmasına rağmen neyin işe yarayıp yaramadığına dair bazı kanıtlara sahip olduğumuzu ve bu uygulamaların- dikkatli bir şekilde- hayata geçirilebileceğini kabul ederek; etkili, ihtiyatla uygulanması gereken ve umut vadeden uygulamalara yönelik en iyi kanıtları sunar.

Buna ek olarak, INSPIRE El Kitabı:

- Uygulayıcıların kaynak ve uzmanlıklarından yararlanır (bu el kitabının “çocuklara karşı şiddet” ile neyi kastettiğini öğrenmek için Kutu 1'e bakınız);
- INSPIRE'da çocuğa karşı şiddeti veya bu şiddetin risk faktörlerini azalttığına dair kanıtlar sunan yaklaşımları ve programları daha ayrıntılı olarak açıklar;
- Kullanıcıları ek bilgi kaynaklarına ve uygulama desteklerine yönlendirir.

Kutu 1: "Çocuğu" nasıl tanımlarız?

INSPIRE ortak kuruluşları, şiddetin her türünün her yaşta insanı yaşamları boyunca etkilediğini kabul eder. INSPIRE teknik paketi 0 ila 18 yaş aralığındaki çocuklara odaklanır. Bu aralığa bebeklik, çocukluk ve ergenlik dahildir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (ÇHS) ardından, 18 yaşın altındaki tüm bireyler yasaların karşısında “çocuk” olarak kabul edilmiştir. “Çocuk”, çocuk mağdurlar, şiddete tanık olanlar ve şiddetin failleri dahil, 18 yaşın altındaki herhangi bir kişi anlamına gelir. Aynı zamanda, şiddete yönelik birçok müdahale ve program küçük çocuklar ve ergenler için farklılık göstermektedir. El kitabı, 18 yaşın altındaki tüm bireyleri, yasa karşısındaki durumları söz konusu olduğunda çocuk olarak tanımlar ve müdahalelerin açıklanmasında yardımcı olacağı durumlarda çocuklar ve gençler arasında ayırım yapar.

INSPIRE teknik paketine ve INSPIRE El Kitabına neler dahildir?

Bu el kitabı, INSPIRE teknik paketinde açıklanan yaklaşımları ve programları ayrıntılı olarak incelemektedir.

Bu program ve yaklaşımların hepsi de;

- Etkili, ümit vaat eden veya ihtiyatlı uygulama kriterlerini karşılar (daha fazla ayrıntı için INSPIRE teknik paketinin 22-23. sayfalarına bakınız); ve
- Düşük maliyetle veya maliyetsiz olarak yapıma potansiyeline sahiptir.

Çocuklara karşı şiddeti önleme ve bunlara müdahale etme konusunda bildiklerimizin çoğu, yüksek gelirli ülkelerden elde edilen kanıtlara dayanmaktadır. Fakat INSPIRE teknik paketinde yer alan müdahalelerin %75'i düşük veya orta gelirli ülkelerde geliştirilmiş veya uygulanmıştır. INSPIRE teknik paketi de bu el kitabı da, bu alandaki bütün kanıtların kapsamlı bir incelemesi olarak planlanmamıştır. El kitabı, INSPIRE teknik paketinde yer alan yaklaşımların ve programların uygulanmasını planlama konusunda ek bilgi ve içgörü sağlar ve orada verilen kanıtları tekrarlamaya veya güncellemeye çalışmaz.

INSPIRE EI kitabı nasıl geliştirilmiştir?

INSPIRE EI Kitabının içeriği, INSPIRE teknik paketi ve ona kaynak olan kanıt incelemeleri ve geniş bir sektör yelpazesini temsil eden 100'den fazla uzmanı içeren bir danışma süreci de dahil olmak üzere birden fazla kaynağa dayanmaktadır. Bu temsilciler arasında program yöneticileri, konu uzmanları, sivil toplum kuruluşlarından (STK'lar) şiddeti önleme danışmanları ve hükümet karar vericileri yer almıştır.

Aşağıdaki aşamalar sürece dahildir:

- Şiddeti önleme ve şiddete müdahale alanındaki uygulayıcılar ile yedi INSPIRE stratejisine dair 60'dan fazla derinlemesine görüşme;
- EI kitabında yer alan programların geliştiricileri ve uygulayıcıları tarafından doldurulmuş 25'in üzerinde ayrıntılı anket;
- UNICEF tarafından toplanan, sosyal hizmetler, sağlık ve adalet sistemlerinin çocuğa karşı şiddete müdahaleleri üzerine 30 uzman ile iki günlük bir danışma toplantısı;
- 50'den fazla potansiyel kullanıcının doldurduğu çevrimiçi anketler ve dokuz temsilci kullanıcı ile el kitabının yapısı ve tasarımının gözlemsel olarak test edilmesi.

Bu uzmanlar ve uygulayıcılar tarafından paylaşılan girdi ve deneyim, INSPIRE EI Kitabı'na her açıdan, özellikle strateji bölümlerinin ve yaklaşım açıklamalarının "Neden", "İşe en iyi yarayacağı durumlar..." ve "Uygulama notları" kısımlarına kaynak oluşturdu.

INSPIRE EI kitabı kimin için tasarlandı?

INSPIRE EI Kitabı, çocuğa karşı şiddete son vermek için çalışan tüm paydaşlar için bir kaynaktır.

Hedef kitlesi özellikle:

- Kapsamlı, çok sektörlü bir eylem için gereken destekleyici ortamın ve bağlılığın oluşturulmasına yardımcı olacak **politika yapıcılar ve yasa koyucular**;
- Çocuklara karşı şiddete yönelik ulusal eylem planlarını etkileyecek bakanlıklar, hizmet sektörü veya sivil toplum içindeki **planlamacılar ve teknik personel**;
- Etkili eylem ve iyi uygulamalar için kanıt destekli rehberlik sağlayacak şiddet önleme ve müdahale politika, program ve hizmetlerini **uygulayanlar ve hayata geçirenler**;
- Birbirlerini pekiştiren, kanıt destekli ve uzun vadede uygun maliyetli şiddet önleme ve müdahale stratejileri içeren portföyler geliştirecek sosyal, ekonomik, insani girişimlerin ve sivil toplum girişimlerinin **fon sağlayıcıları**;
- Çocukları korumaya yönelik fonlu, çok sektörlü taahhütlere destek sağlayacak **savunuculardır**.

Çocuklara yönelik şiddet, acil eylem gerektiren ciddi bir sorundur. Önleme ve müdahalede işe yarayan yöntemler hakkında her şeyi bilmiyoruz. Fakat, kanıt destekli politikalara, uygulamalara ve programlara odaklanmak, harekete geçme ihtiyacı ile iyi düşünülmüş, uygun maliyetli müdahaleler uygulama ihtiyacını dengelemeye yardımcı olabilir.

INSPIRE EI Kitabı nasıl kullanılır?

INSPIRE EI Kitabı, bulunduğunuz ortamda çocuklara karşı şiddetin üzerine gitmeye yönelik stratejileri, yaklaşımları ve programları seçmenize ve bunları birleştirmenize yardımcı olmak için tasarlanmış sekiz bölümden oluşmaktadır.

Bölüm 1, **INSPIRE Paketinin Uygulanması**, el kitabının geri kalan kısmının temelini oluşturur. **Bu bölümü gözden geçirmek, aşağıdaki unsurlar dahil olmak üzere yedi stratejinin tümünde geçerli bilgiler içerdiğinden önemlidir:**

- Ulusal ve yerel planlar geliştirmek için önemli kavramlar ve öneriler.
- Aşaşıdaki gibi birden fazla stratejiye uyan, uygulamaya dair konuların kısa tartışmaları:
 - »Programları yerel başlamlara uyarlarken etkili kilit bileşenleri koruma;
 - »Fon bulma ve kaynak seferberliği;
 - »Başarılı girişimleri yaygınlaştırma;
 - »Çocukların katılımı;
 - » Maliyetleri hesaplama.
- İki paralel aktivite
 - »Çok sektörlü iş birliği;
 - »Önerilen eylemler ve göstergeler dahil olmak üzere izleme ve değerlendirme.

Bölüm 2 ile 8 arası yedi INSPIRE stratejisinin her birini uygulamak için rehberlik sağlar. Bu bölümler, stratejileri anlamanıza, bağlamınıza ve hedeflerinize uygun yaklaşımları belirlemenize ve uygulama için planlamaya başlamınıza yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır.

Her bir strateji bölümünde aşaşıdakileri bulacaksınız:	Bunlarla aşaşıdakileri yapın:
Stratejinin tanıtımı	Stratejinin uygulamada nasıl çalıştığını öğrenin
Diğer stratejilerle bağlantıları	Bu stratejinin diğer INSPIRE stratejileri ya da yaklaşımlarıyla etkileşimini görün
“İşe en iyi yarayacağı durumlar(zamanlar)...” ve “Uygulama bölümü için dikkate alınacaklar” kısımları	Stratejiyi uygularken kanıtlarından ve deneyimlerinden bilgi edinin.
İnsani eylemler bölümü	Acil durumlarda, çatışma veya toparlanma-iyileşme ortamlarında stratejinin nasıl uygulandığını veya uygulanabileceğini anlayın.
Odaklanma egzersizi	Planlamanızı yerel bağlam ve ihtiyaçlara odaklayın
Bir bakışta yaklaşımlar	Strateji içindeki yaklaşımların temel unsurlarını hızlıca karşılaştırın
Yaklaşım sayfaları, program özetleri ve programa dair kısa açıklamalar	Stratejiyi uygulamak için gerekenleri kanıt destekli yaklaşımlar ve program örnekleri yoluyla öğrenin.
Uygulama çalışma sayfası	Bir uygulama planı oluşturmak için kaynakları ve atılacak adımları belirleyin.
Kaynakça bölümü	Stratejinizi planlamanıza ve uygulamanıza yardımcı olacak araçlara ve kaynaklara ulaşın.

Her strateji bölümünü baştan sona okumak zorunda değilsiniz. Tanıtım bölümleri, yararlı arka plan bilgileri ve içeriğe dair faydalı bilgiler içerir. Yaklaşım sayfalarına, program özetlerine ve programla ilgili kısa açıklamalara göz attıktan sonra bu kısma tekrar başvurmak isteyebilirsiniz (bunlar hakkında daha fazla bilgi için Kutu 2'ye bakınız).

Kutu 2: Yaklaşım sayfaları, program özetleri ve programa dair kısa açıklamaların kullanımı

Birkaç istisna dışında, INSPIRE El Kitabı, INSPIRE teknik paketinin yapısını ve dilini korur. Her stratejide, çocuklara karşı şiddeti önlemek ve bunlara müdahale etmek için çeşitli yaklaşımlar anlatılır. Bu yaklaşımlar kanıta dayalı, ihtiyatla uygulanması gereken veya umut vaat eden politikalar, uygulamalar veya programlar ile örneklendirilmektedir. Bu konu, her bölümün bir bakışta yaklaşımlar çizelgesinde özetlenmiştir.

Bazı bölümlerde, çizelgenin hemen ardından yaklaşımın içindeki kanıta dayalı belirli programlar hakkında daha fazla ayrıntı ve kaynak sunan **program özetleri** ve **programa dair kısa açıklamalar** bulunur. Bu bölümlerin üstündeki başlıklar, dahil oldukları strateji ve yaklaşımları göstermektedir.

Diğer bölümlerde, bazı yaklaşımlar daha geneldir veya nasıl işlediklerini gösterecek örnek program sayısı da diğerlerine göre daha azdır. Bu durumlarda, **yaklaşım sayfaları** belirli programlar yerine yaklaşım geneli için tanıtım, potansiyel çıktılar, maliyet ve maliyet etkinliği hakkında bilgiler ve uygulamaya dair dikkate alınacak noktaları sunar.

Uygulama çalışma sayfası el kitabındaki bilgileri, dış kaynaklardan gelen bilgileri ve içinde bulunduğunuz ortam hakkında bildiklerinizi, bir stratejiyi veya stratejileri uygulamak için bir plan oluşturmak üzere birleştirmenize yardımcı olur. Çalışma sayfasını ve süreci gereksinimlerinize göre uyarlamanız gerekmektedir.

INSPIRE El kitabında hangi bilgileri bulacaksınız?

Yedi INSPIRE stratejisi, çocuklara karşı şiddete yönelik etkili, ihtiyatla uygulanması gereken veya umut vadeden politikalara, uygulamalara veya programlara dayanmaktadır. El kitabı, seçim ve uygulamayı planlama aşamalarında yol göstermek amacıyla bu politika, uygulama ve programlar hakkında mevcut bilgilere yer verir.

Bilgilere örnek olarak aşağıdakiler verilebilir;

- olası çıktılar, hem birincil (doğrudan şiddete veya şiddete yönelik risk faktörlerine etki edenler) hem ikincil (sağlık açısından ve sosyal açıdan fayda sağlayan diğerleri) olanlar;
- uygun nüfuslar ve bağlamlar (ortamlar);
- değişim teorisi ve programın kilit bileşenleri;
- varsa maliyet ve maliyet etkinliği veya maliyetin belirlenmesinde kullanılan unsurlar;
- insan kaynakları, eğitim, altyapı ve sistem desteği gibi ihtiyaç duyulan girdiler;
- yaklaşım veya programın nerede uygulandığı ve yapıldıysa, yaygınlaştırmadan çıkarılan dersler;
- hangi malzemelerin veya uygulama desteğinin mevcut olduğu ve eğer varsa, bunun maliyeti;
- uygulamaya dair hususlar;
- ek bilgilere, kaynaklara veya iletişim bilgilerine giden bağlantılar.

İnsani bağlamlarda INSPIRE'ı uygulamak

El kitabı boyunca, her bir stratejiyi acil durumlarda, çatışma veya toparlanma-iyileşme ortamlarında uygulamaya odaklanan özel bölümler bulacaksınız. İnsani faaliyetlere özgü kaynaklar, her bölümün sonunda yer alan Kaynaklar kısmının İnsani Bağlamlar başlığı altında görülebilir.

INSPIRE EI kitabından en iyi şekilde nasıl yararlanılır?

İşe şiddet tanımlarının, risk faktörlerinin ve koruyucu faktörlerin, bulunduğunuz yerde çocuğa karşı şiddetin dinamiklerinin ve şiddetin önlenmesinin işe yaradığı çoklu düzeylerin anlaşılmasıyla başlamak yararlı olacaktır. Grup halinde çalışıyorsanız, ekibin tüm üyelerinin bunları anladığından emin olun (bkz. Bir paket olarak INSPIRE'ı hayata geçirmek: Ortak bir noktadan başlamak bölümü). EI kitabı aktif katılım gösterebileceğiniz şekilde tasarlanmıştır. Basılı sürümü kullanıyorsanız, not tutmak için verilen boşlukları kullanın. Bilgisayarda PDF olarak okuyorsanız, belge içinde hareket etmek veya harici kaynaklara erişmek için etkin bağlantılardan yararlanın. INSPIRE EI Kitabı, planlama sürecinize yardımcı olacak diğer birçok kaynak ve araca yönlendirme yapar.

EI kitabına ek olarak kullanmak isteyebileceğiniz bazı kaynaklar şunlardır:

- yedi stratejinin gerekçesini ve kanıt tabanını anlatan INSPIRE teknik paketi;
- yedi stratejinin uygulanmasını ve anlaşılmasını ölçmenin yanı sıra izleme ve değerlendirme rehberliği sunmak üzere kilit göstergeleri ve örnek anket sorularını içeren INSPIRE Gösterge Rehberi ve Sonuç Çerçevesi;
- bulunduğunuz ortamda çocuklara karşı şiddete ilişkin araştırma verileri, idari veriler veya diğer araştırmalar;
- strateji bölümlerinde referans gösterilen uluslararası örgütlerden şiddetin önlenmesi ve müdahalesine ilişkin özel kılavuzlar ve kaynaklar;
- Çocuklara Karşı Şiddet Anketi(ÇKŞA) Veriyi Eyleme Dökme Aracı – Violence Against Children Survey (VACS) (aşağıda, bkz Kutu 3) gibi çok sektörlü planlama ve koordinasyon araçları.

Kutu 3: ÇKŞA Veriyi Eyleme Dökme Aracı

Çocuğa Karşı Şiddet Anketi (ÇKŞA) Veriyi Eyleme Dökme Aracı, hükümetlere ve diğer paydaşlara öncelikleri belirlemek ve çocuğa karşı şiddeti önlemek ve buna müdahale etmek için ulusal eylem planları geliştirmek üzere ÇKŞA verilerinin uygulanmasına yardımcı olmaktadır. Araç, ulusal, veriyi eyleme dökme atölyelerinde kullanılmak üzere geliştirilmişken, tartışmalar ve araştırmalar, bir ülke, ilçe veya şehirdeki en iyi anket ve / veya idari verileri kullanarak, farklı planlama süreçlerine uyarlanabilir.

INSPIRE EI Kitabı ne yapmaz?

- **INSPIRE teknik paketinde verilen kanıtları tekrar etmez.** Seçilen yedi stratejinin ve bunların içindeki yaklaşımların ve programların kanıt temeli INSPIRE teknik paketinde açıklanmaktadır.
- **Çocuklara yönelik bilinen bütün şiddet türlerini ele almaz.** Öze yönelik şiddet, savaş ve terör gibi toplu şiddetleri, insan kaçakçılığını ve kadın sünnetini önleme konusundaki özel hususlar INSPIRE teknik paketinde veya bu el kitabında ele alınmamıştır. Ancak şiddeti azaltma, çocukları koruma, normları değiştirme ve aileleri destekleme konusundaki bütüncül çabalar, bu tür şiddetlerin risklerini ve etkilerini potansiyel olarak azaltabilir.
- **Uygulama için tam rehberlik sağlamaz.** Çocuğa karşı şiddeti önlemek ve buna müdahale etmek için kapsamlı, sistem çapında bir yaklaşımın gerekliliğini kabul ediyor olsa da el kitabı sizlere sadece içinde bulunduğunuz ortama uygun müdahalelere odaklanmanıza yardımcı olacak bilgiler sunar. Açıklamalı kaynak listeleri ve bağlantıları, sizi uygulama konusunda daha eksiksiz bilgiler edinebileceğiniz yerlere yönlendirir.
- **Dünya çapında gerçekleştirilmekte olan tüm kanıt destekli müdahaleleri ve yenilikleri içermez.** Kanıt temelli yaklaşımlar ve programlar birçok yere uyarlanıyor ve birçok yerde uygulanıyor. INSPIRE EI Kitabı bunların her birini anlatmaya çalışmaz. EI kitabı yalnızca INSPIRE teknik paketinin yazıldığı tarihte, etkililiğine dair kanıtı bulunanlara odaklanır. Hem INSPIRE teknik paketinin hem de INSPIRE EI Kitabının, yeni ortaya çıkan kanıt ve tecrübeyi yansıtacak şekilde düzenli olarak güncellenmesi beklenmektedir.

INSPIRE’i bir paket halinde hayata geçirmek

Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Stratejiyi Hayata Geçirmek için Eylem Planları

INSPIRE'ı bir paket halinde hayata geçirmek

INSPIRE'ın çocuğa karşı şiddetin sona erdirilmesine yönelik yedi stratejisi yeni ve bağımsız bir girişim değildir- birçok ülke ve hükümet bu stratejileri bir dizi konuyu ele almak için zaten kullanmaktadır. Bunun yerine, birbirine bağlı ve birbirlerini güçlendiren yedi INSPIRE stratejisinin çocuğa karşı şiddeti önleme ve buna müdahale etme yönündeki mevcut çabaları canlandırmaya, odaklamaya ve genişletmeye yardımcı olması amaçlanmıştır (1).

INSPIRE, mevcut bilgi ve deneyime dayanarak, **çocukların şiddetten uzak bir şekilde bütün potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlamak için bütünsel, kanıta dayalı, çok sektörlü bir taahhüt için bir çerçeve sunmaktadır.**

Stratejiler birlikte çocuğa karşı şiddeti önleme ve buna müdahale etme konusunda kapsamlı ve sistem çapında (çok sektörlü- çok paydaşlı) bir yaklaşımın parçası olabilirler.

Ortak bir noktadan başlamak

INSPIRE'ın uygulanmasında yer alan birçok paydaş şiddeti önleme konusunda uzmandır. Diğerleri daha az deneyime sahip olabilir veya sorun onlar için yeni olabilir. INSPIRE'da çocuğa karşı şiddeti tartışmak için kullanılan tanım ve kavramların yanı sıra çocuğa karşı şiddetin ciddi ve geniş kapsamlı sonuçları hakkında da ortak bir anlayışa sahip olmak önemlidir.

Çocuğa karşı şiddeti tanımlama

INSPIRE teknik paketi ve INSPIRE EI Kitabı, 0 ila 18 yaş arası çocuğa uygulanan şiddetin farklı türlerini anlatır¹. Çocuğa karşı şiddetin büyük bir bölümü, çocuk gelişiminin farklı dönemlerinde meydana gelebilen altı temel kişilerarası şiddet türünden en az birini içermektedir.

Kötü muamele (şiddetle cezalandırma dahil) şunları kapsar; fiziksel, cinsel ve psikolojik/duygusal şiddet; bebek, çocuk ve gençlerin genellikle kendi evlerinde olmakla birlikte okul ve çocuk yuvası/ yetiştirme yurdu, kurum bakımı gibi diğer bağlamlarda da ebeveynleri, bakım verenleri ve diğer otorite figürleri tarafından ihmal.

Zorbalık (siber zorbalık dahil) mağdurun, kardeşi ya da romantik ilişki içerisinde olduğu biri olmayan bir diğer çocuk ya da çocuk grubu tarafından maruz bırakıldığı istenmeyen agresif davranıştır. Tekrarlı fiziksel, psikolojik veya sosyal hasarı barındırır ve genellikle okulda ya da çocukların toplandığı diğer bağlamlarda veya çevrimiçi ortamda gerçekleşmektedir.

Gençlere yönelik şiddet 10 ila 29 yaş aralığındaki gençler arasında yoğunlaşmaktadır. Silahla (tabanca ve bıçak gibi) veya silahsız fiziksel saldırıyı da kapsayan bu şiddet türü genellikle topluluk bağlamında tanıdık kişiler ile yabancı kişiler arasında yaşanmaktadır ve çete şiddetini de içerebilmektedir.

Yakın partner şiddeti (veya aile içi şiddet) mevcut partner veya eski partner tarafından gerçekleştirilen bir şiddet türüdür. Erkekler de bu şiddet türünün mağduru olabilirler de yakın partner şiddeti kadınları yüksek oranda etkilemektedir. Genellikle çocuk yaşta ve erken/zorla gerçekleşen evliliklerde kız çocuklarına karşı

¹Şiddet, fiziksel güç ya da kuvvetin, kasıtlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit olarak ya da fiilen kullanılmasıdır.

meydana gelmektedir. Evlilik bağlamı dışında romantik ilişkisi olan gençler arasında yaşanması halinde “flört şiddeti” olarak da adlandırılabilir.

Cinsel şiddet şunları içerir; rıza dışı cinsel ilişki (gerçekleştirilmiş veya teşebbüs edilmiş), temas içermeyen rıza dışı cinsel nitelikli eylemler (röntgencilik veya taciz gibi), rıza gösteremeyecek ya da reddemeyecek durumda birine yönelik cinsel davranışlar ve çevrimiçi cinsel sömürü.

Duygusal veya psikolojik şiddet ve şiddete tanık olma; çocuğun hareketlerini kısıtlama, karalama, alay etme, tehdit ve yıldırma, ayrımcılık, reddetme vs. gibi fiziksel olmayan kötü muameleleri kapsar. Çocuğun şiddet eylemini izlemeye zorlanması veya iki ya da daha fazla kişi arasında yaşanan şiddete kaza eseri tanık olması ise “şiddete tanık olma” kavramı kapsamında yer alır.

Bu şiddet türlerinden herhangi biri kız veya erkek çocuklara karşı cinsel yönelimleri ya da toplumsal cinsiyet kimlikleri nedeniyle uygulanabilir.

Sosyoekolojik model

INSPIRE teknik paketinin ve bu el kitabının ana temalarından biri önlemenin önemidir. Öncelik sıklıkla (ve anlaşılır şekilde) şiddetin kısa vadedeki sonuçlarına müdahale etmeye verilmiştir. INSPIRE, birincil önleme çabalarının şiddetsizliği nasıl teşvik edebileceğini, şiddet davranışını azaltabileceğini ve şiddete katkıda bulunan koşulları değiştirebileceğini göstermeye yardımcı olur.

Şiddet, birden fazla nedeni ve birden fazla çözümünü olan karmaşık bir sorundur. Sosyoekolojik model, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin nasıl olup da hem çocukların korunmasına yardımcı olabileceğini hem de şiddet riskinin artmasına neden olabileceğini göstermeye yardımcı olur (bkz. Şekil 1). Bu faktörler çoklu düzeyde faaliyet göstermektedir: birey düzeyinde, aile gibi yakın ilişkiler düzeyinde, topluluklar ve kurumlar düzeyinde veya bir bütün olarak toplum düzeyinde. Etkileri şiddet ile sınırlı değildir ve bir dizi olumlu veya olumsuz etki yaratma potansiyeline sahiptir.

INSPIRE stratejileri birbirleriyle etkileşim halindedirler ve birbirlerini pekiştirirler ve müdahaleler birden fazla stratejiye hizmet edebilir. Aynı şekilde, bir stratejideki müdahalelerin ne kadar etkili olacağı genellikle diğer stratejilerin uygulanmasına da bağlıdır. Örneğin, birey ve aileleri hedef alan kanıt destekli birçok yaklaşım yasal çerçeveler, politika emirleri ve bu yaklaşımları hayata geçirmek üzere yeterli personel ve kaynağa sahip yapı ve kuruluşlarca toplum düzeyinde mümkün kılınıyor ve güçlendiriliyorlar. Bu sebeple, sosyoekolojik çerçeveyi ve INSPIRE paketini uygularken müdahalelerin işleyeceği çoklu düzeyleri göz önünde bulundurmak önemlidir. INSPIRE El Kitabı sık sık şiddete yol açabilecek risk faktörlerinden ve şiddetten koruyucu faktörlerden söz eder.

Bu önemli konu hakkında daha fazla bilgi için almak INSPIRE teknik paketine bakınız (1).

RISK FAKTÖRLERİ

TOPLUMSAL

- Hızlı sosyal değişim
- Ekonomik eşitsizlik
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliği
- Eşitsizlikleri artıran politikalar
- Yoksulluk
- Zayıf ekonomik emniyet ağları
- Şiddeti destekleyen hukuki ve kültürel normlar
- Ateşli silahlara kötü amaçlı erişim
- Çatışma esnası/sonrası veya doğal afet durumuna bağlı zarargörebilirlik

TOPLULUK

- Yoğun yoksulluk
- Yüksek suç oranı
- Sık ikamet değişikliği
- Yüksek işsizlik
- Yerel yasadışı uyuşturucu ticareti
- Zayıf kurumsal politikalar
- Yetersiz mağdur bakım hizmetleri
- Fiziksel çevrenin durumsal faktörleri

İLİŞKİ

- Etkin olmayan ebeveynlik uygulamaları
- Aile içi geçimsizlik
- Ebeveynler arasında şiddetli çatışma
- Erken ve zorla evlilik
- Hanehalkının düşük sosyo-ekonomik düzeyi
- Şiddete yönelmiş/karışmış arkadaşlar

BİREYSEL

- Cinsiyet
- Yaş
- Gelir
- Eğitim
- Engellilik
- Çocuğa karşı kötü muamele mağduru olma
- Şiddet içeren davranış geçmişi
- Alkol/madde kullanma
- Psikolojik bozukluk/kişilik bozukluğu

KORUYUCU FAKTÖRLER

- Resmi olarak tanınan çocuk ve toplumsal cinsiyet hakları
- Şiddeti önlemek ve şiddetle mücadele etmek üzere yasal çerçevenin uygulanması
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın ile çocuk haklarını destekleyen normlar
- Ekonomik zarargörebilirlik ve ayrımcılıkla mücadele edecek politikalar

- Şiddeti onaylamayan kamu tutumu
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın ile çocuk haklarını destekleyen normlar ve davranış örnekleri
- Çocuklar ve gençler için eğlence ve gelişim programları
- Güvenli ortamlar
- Topluluk üyeleri arasında olumlu ilişkiler

- Ekonomik istikrar
- Ebeveynlerin eğitim seviyesi
- Yakın akraba desteği
- Ebeveyn becerileri ve baş etme mekanizmaları
- Olumlu akraba ilişkileri
- Hanede toplumsal cinsiyet eşitliği

- Olumlu özgüven ve özyeterlilik
- Sosyal beceriler

Yakın partner şiddeti ve çocuğa karşı şiddet arasındaki ilişki

Yakın partner şiddeti (YPŞ) ile çocuğa karşı şiddet arasında ortak noktalar olduğu yönünde artan kanıtlar bulunmaktadır. Bu şiddet türleri, ailede yaşanan yoksulluk veya işsizlik kaynaklı stres, toplumda şiddet oranının yüksek oluşu, sosyal tecrit, akıl sağlığı sorunları ve madde bağımlılığı gibi risk faktörlerini paylaşmaktadırlar (4). Mağdurlar üzerinde benzer olumsuz sağlık ve psikolojik etkileri vardır. Her ikisi de şiddete ve çocuğun şiddetle cezalandırılmasına göz yuman, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren sosyal normlardan ve toplumsal cinsiyet normlarından etkilenir (5).

YPŞ ve çocuğa karşı şiddet ailelerde sıklıkla birlikte görülür ve bu şiddet davranışı nesilden nesile aktarılabilir. YPŞ'ye tanıklık etmek veya çocukken kötü muameleye maruz kalmak, bir kişinin gelecekte fail ya da mağdur olma riskini artırır. Bu tür durumlar arasındaki etkileşimi fark etmek, daha etkili ve verimli müdahaleler için bu sorunları birlikte ele alma fırsatı sunar (6). YPŞ'ye yönelik SASA!, Soul City, IMAGE ve Basamak Taşları gibi bazı programlara INSPIRE'da yer verilmiştir. Bazı ebeveyn ve bakım veren desteği müdahaleleri aynı zamanda ebeveynlerin iletişimini ve ilişkilerini geliştirmeye çalışır. YPŞ vakalarının belirlenmesi ve sağlık hizmetleri içinde kaynak sunulması ve yönlendirmelerin yapılması, müdahale ve destek çabalarının bir parçası olabilir.

Tam sistem güçlenmesi

Tam sistem güçlenmesi, çocuğa karşı şiddeti önlemek ve buna müdahale etmek için ilgili devlet ve devlet dışı sektörlerdeki ve sistemin bütün düzeylerindeki bütün bileşenlerin etkin bir şekilde işlemesi üzerinedir. Çok sektörlü iş birliğiyle birlikte bütün sistem ve kurumların güçlenmesi, dar politika değişikliklerinden, kısa vadeli projelerden ve dikey programlamadan neredeyse hep daha etkilidir. Tamamen sistemin dışında veya sektörel tecrit halinde geliştirilen müdahaleler, yaygınlaştırma ve sürdürülebilirliği sağlama konusunda güçlük çekebilir ve ulaşabileceği alan da kısıtlı olabilir (7, 8). Bu el kitabı, çocuğa karşı şiddetin önlenmesi ve müdahalesi için INSPIRE stratejilerinin, yaklaşımlarının ve programlarının kapsamlı, çok sektörlü bir sistem içerisinde uygulanmasını desteklemektedir. Tam sistem güçlenmesi, INSPIRE stratejilerinin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayabilir.

Eyleme dökülebilecek planlardan haberdar olmak için INSPIRE'ı kullanma

Artan sayıda ülke, çocuğa karşı şiddete yönelik kapsamlı, çok sektörlü müdahaleleri yaygınlaştırmak için ulusal eylem planları geliştirmiştir (bakınız Kutu 4). Bazı planlar çocuğa karşı şiddet konusuna özgüken; diğerleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti veya çocukların zarar görebilirliğini ele almak ya da sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDG'ler) doğru ilerlemeyi artırmak gibi daha geniş çaplı çalışmalara ilişkindir. Süreç, maliyetli; zaman sınırlamalı ve uygulamadaki sorumlulukları net çizgilerle belirleyen eylem planları oluşturmak üzere hükümet, sivil toplum ve uluslararası ortaklar dahil ilgili paydaşları bir araya getirmektedir. Birçok ülkede, planlama süreci ulusal plan ve uygulayıcıların sağladığı rehberlik ve iş birliği ile ilçelere ve yerel seviyelere ilerlemektedir.

Kutu 4: Ulusal eylem planlarının özellikleri

Çocuğa karşı şiddeti önleme ve bunlara müdahale etme yönündeki ulusal eylem planları, aşağıdaki özelliklere sahip olma durumunda daha etkili olabilirler:

Veri temelli

Araştırma ve analiz, stratejileri, şiddetin büyüklüğü, türü, kapsamı ve bağlamına göre odaklamaya yardımcı olur. Veriler ulusal anketlerden, idari verilerden veya nitel araştırmalardan gelebilir.

Hemen sonuç veren ve istek uyandıran

Kısa vadeli sonuçları olan "kolay kazançlar" ve eylemleri, daha uzun vadeli ve sürdürülebilir bir taahhüt ihtiyacı ile dengeleyin. Büyük değişiklikler artan adımlardan gelir. Uzun vadeli bir vizyon için destek sağlamak üzere elde edilen ilk başarılarından söz etmeye başlayın.

Uygun maliyetli

Uygun maliyet, her zaman düşük maliyet anlamına gelmez. Bu, yatırımın uzun vadede daha yüksek maliyetleri önlediği anlamına gelir. INSPIRE stratejileri, çocuklara ve ailelere şiddeti önlemenin ötesinde fayda sağlar. Halihazırda devam eden girişimlere, birkaç yaklaşım veya program eklenerek çok az ek maliyet ile daha fazla etki yaratılabilir. Bu fırsatları bulmak ve kullanmak için bağışçılarla, bütün sektörlerle ve topluluklarla ve STK'larla çalışın.

Güç odaklı

Var olanlar içerisinde fırsatlar arayın. Hangi sistemler program ve hizmetleri sunmak için gerekli erişime ve kapasiteye sahiptir? Varolan olumlu normların hangileri güçlendirilebilir? Güçlenebilecek topluluklarda halihazırda hangi koruyucu mekanizmalar mevcut? Büyük ölçekli programlama veya finansman akışlarına şiddeti önleme ve müdahale nasıl eklenebilir?

Sinerjik

INSPIRE stratejileri birbirleriyle etkileşim halindedirler ve birbirlerini pekiştirirler. Cinsiyet eşitliği normlarını destekleyen Eğitim ve yaşam becerileri programları veya çocuğa karşı şiddete ve YPŞ'ye yönelik çabalar gibi bazı yaklaşımlar kolayca birbirlerini destekler.

Kanıt temelinin rehberliğinde hareket eder (ve bu temele katkıda bulunur)

Kanıtlar eyleme temel oluşturmalıdır ancak neyin, neden işe yaradığı ve bu kanıtları nasıl uygulamaya döneceğimiz konusundaki bilgilerimizde önemli boşluklar var. Şiddet önleme alanı için kanıt ve yeniliği dengelemek önemlidir. Uygulama planlarının geliştirilmesinde, sadece mevcut kanıtlardan değil, aynı zamanda uzmanların ve uygulayıcıların ilgili deneyimlerinden ve ortak bilgilerinden de yararlanın. Planlarınıza çabalarınızı, etkilerini ve öğrendiğiniz dersleri belgelemeyi, değerlendirmeyi, rapor etmeyi ve paylaşmayı ve çocuğa karşı şiddeti anlamak ve sonlandırmak için ortak küresel çabalara katılmayı ekleyin. Her strateji bölümünün sonundaki uygulama çalışma sayfaları ve Kaynaklar bölümleri, paydaşlara INSPIRE stratejilerini uygulamak için eyleme dökülebilecek planlar geliştirmelerinde yardımcı olabilir.

Stratejilerin uygulamasına dair hususlar

INSPIRE çok çeşitli yaklaşımlar ve programlar içeriyor olsa da bunların birçoğu uygulamaya dair önemli hususları paylaşmaktadır.

Başarılı programları yaygınlaştırma

Yaygınlaştırma, kanıt temelli programların karşına ciddi bir güçlük olarak çıkıyor. Başarılı programların pilot uygulamalar veya denemeler ile etkililiğini kanıtladığı bağlamlardaki koşullar “gerçek dünya” koşullarından farklı olabilir. Kanıta dayalı programların yaygınlaştırılabilmesi için iyi uygulama örnekleri aşağıdaki faaliyetleri içerir (9, 10).

- Program tasarım ve uygulamasının erken aşamalarında yaygınlaştırma için bir strateji geliştirmek (yaygınlaştırma mekanizmaları için Kutu 5'e bakınız).
- Müdahalenin temelini oluşturan, değişim teorisi de dahil olmak üzere ana ilkelere sadık kalmak.
- Sistemlerin ve uygulayıcı kuruluşların kapasitelerinin değerlendirilmesi ve gerektiğinde güçlendirilmesi için zaman ve kaynak tahsis etmek.
- Program geliştiricilerini uyarlama ve yaygınlaştırma stratejilerine dahil etmek.
- Yaygınlaştırma boyunca programın aslına sadakatini ve uygulanma sürecini izlemek için mekanizmalar oluşturmak ve yaklaşımda düzenlemelere gitmeye hazır olmak.

Bu el kitabı, eğer varsa, yaklaşımların ve programların yaygınlaştırılmasına ilişkin hususları ve deneyimlerini içerir. DSÖ ve Yaygınlaştırma Ağı da faydalı planlama araçları geliştirmiştir (daha fazla bilgi için Kaynaklar bölümüne bakınız).

Kanıta dayalı programları uyarlama: aslına sadık kalma ve bağlama uygunluğun dengelenmesi

Aslına sadık kalma, bir programın en başta başarılı olmasını sağlayan tüm özellik ve bileşenlerle birlikte uygulanması anlamına gelir. Bu genellikle programın arkasındaki değişim teorisini veya modelini, programın temel içeriğini, kullanılan öğrenme yöntemlerini ve programın sunuluş şeklini içerir. Bununla beraber, daha fazla insana ulaşmak için kanıta dayalı programların genellikle yeni ortamlara, koşullara ve katılımcılara uyarlanması gerekir. Programı, yaygınlaştırılan kültüre daha uygun ve elverişli hale getirmek için uyarlamak da programın başarısında hayati önem taşır. Uygulayıcıların orijinal kanıt temelli programlara sadık kalma ve yeni koşullara uyum sağlama arasında doğru dengeyi bulmaları gerekir.

Bu konuda rehber olarak kullanılacak genel önerilerden bazıları aşağıda verilmiştir:

- İşe, orijinal programın kanıt temelini tam olarak anlayarak, uyarlamak istediğiniz topluluk
- veya nüfus hakkında biçimlendirici araştırmalar yaparak veya yerel görüşleri alarak başlayın.

Editör notu: Biçimlendirici araştırmalar: mevcut duruma ilişkin kanıtların toplanması; eksikliklerin, boşlukların belirlenmesi, ilgili paydaşlar ile paylaşılması ve şiddeti sona erdirmek üzere eksikliklerin stratejilerin hayata geçirilme sürecidir.

Kutu 5: Yaygınlaştırma mekanizmaları

Yaygınlaştırma, ulaşılan insan sayısını ve müdahalenin gücünü ve sürdürülebilirliğini artırmayı içerir ve aşağıdaki yollarla açıklanabilir (11).

Yatay: Müdahalenin ulaştığı coğrafi menzili genişletmek veya insan sayısını artırmak. Programın benzer ortamlarda tekrarını veya farklı ortam veya bağlamlarda uygulamak için uyarlanmasını içerir.

Dikey: müdahaleyi politikalara veya sistemlere dahil etmek.

İşlevsellik ya da çeşitlendirme: mevcut bir pakete bileşen eklemek ya da uygulayıcı kuruluş ya da sistemin kapsamını genişletmek.

Kendiliğinden gelişen: yeniliklerin veya fikirlerin bir eylem olmaksızın yayılması.

- Mantık modelini veya programın dayandığı değişim teorisini anlayın ve buna uyun.
- Program geliştiricilerinden orijinal materyalleri ve rehberliklerini isteyin ve mümkün olduğca program için özel olarak geliştirilen aslına sadık kalma araçlarını kullanın.
- Genel olarak uyarlanabilecek alanlar şunlardır:
 - » yerele (bölgeye) uygun kelimeleri, terminolojileri veya benzetmeleri kullanmak;
 - » bilgilerin iletilme şeklini, katılımcıların okur yazarlığına veya teknolojiye erişimine uygun olacak şekilde uyarlamak;
 - » görüntü ve grafikleri bölgedeki insanlara ve yerlere benzeyecek şekilde yeniden oluşturmak.
- “Temel bileşenler” korunmalı veya yalnızca bağlamın dikkatle değerlendirilmesi sonucu uyarlanmalıdır.

Aşağıdakiler temel bileşenlere dahil olabilir:

- » öğretilen belirli içerik veya beceriler;
- » müdahalenin yoğunluğu ve süresi;
- » programı uygulayan ekibin yetenekleri
- Yerel toplumu uyarlama sürecine dahil edin, çünkü bunu yapmanız çıkacak sonucu geliştirebilir ve program başlamadan önce programa katılım sağlayabilir.
- Ek zaman ve bütçe gerektirse bile uyarlanmış bir programı uygulamadan önce test edin.

Çocukların katılımı

Çocukların kendileri burada dönüşümün elçileri olarak rol oynarlar. Çocuklar, ebeveynlerin ve otorite konumundaki diğer bireylerin rollerine ve sorumluluklarına saygı duyarak duyulma, kendilerini etkileyen konularda görüş bildirme ve bilgiye erişme hakkına sahiplerdir. Çocuklar görüş bildirmeyi, sorumluluk almayı ve karar vermeyi öğrendiğinde, daha iyi bir akademik performans sergilemeye ve iyi birer vatandaş olmaya hazır hale gelirler. INSPIRE'daki yaklaşımların çoğu, aşağıdaki yollar da dahil olmak üzere çeşitli yollarla çocuk ve gençlerin katılımını ve temsilini teşvik eder.

Eğitim ve yaşam becerileri. Öğrenciler, güvenli ve fırsat sunan okul ortamlarının nasıl yaratılacağının belirlenmesinde yardımcı olur.

Müdahale ve destek. şiddete maruz kalan çocuklar kendi bakımları, güvenlikleri ve adalete erişimleri konusunda girdi sağlayabilir ve seçimlerde bulunabilirler.

Normlar ve değerler. Başarılı programların etkili bir şekilde uyarlanabilmesinde toplumdaki çocukların deneyimlerine odaklanılır.

Çocuklar ve gençler, şiddete karşı daha geniş kapsamlı planlama ve savunuculuk çabalarının ayrılmaz bir parçası da olabilir. Dışlanmış (ötekileştirilmiş) çocukları, engelli çocukları ve kurumsal bakımda yaşayan çocukları dahil etme yollarına özellikle dikkat edilmelidir (çocukları ve gençleri dahil etmeye yönelik yöntemler hakkında daha fazla bilgi edinmek için Kaynaklar bölümüne bakın).

Maliyetleri hesaplama

INSPIRE teknik paketi, uygulama döngüsünün bir bileşeni olarak maliyetleri hesaplamanın önemini vurgulamaktadır. Belirli stratejilerin uygulanmasının maliyetine ilişkin verilerin analizi, yöneticilerin hem uygun fiyatlı hem de sürdürülebilir program paketleri geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bağışçılar ve hükümetler uygun maliyetli ve özellikle de kısa vadede (örneğin 6 ila 12 ay içinde) olumlu bir etki gösterebilecek müdahalelere ilgi duymaktadırlar. Kanıt temelli programların çoğu cazip gelir çünkü bunlar belirli bir zaman dilimi içerisinde belirli problemlerin sonuçlarında veya söz konusu nüfuslarda orta derecede bir gelişme gösterme potansiyeline sahiptir.

Fakat, çocuğa karşı şiddet kadar karmaşık bir sorun, yalnızca kısa vadeli projeler ve proje temelli fonlarla çözülemez. INSPIRE'in kapsamlı, çok sektörlü vizyonunu hayata geçirmek için yapılan hesaplamalarda, maliyetler, uzun vadeli sürdürülebilirliği belirleyen sistem güçlendirici yatırımların yanı sıra belirli program çabalarını da içermelidir. Ek olarak, uygulama hesaplamalarına izleme ve değerlendirme maliyetlerinin dahil edilmesi, program planlayıcılarının ve yöneticilerinin kanıt destekli yaklaşımların çocuğa karşı şiddeti önleme

ve buna müdahale etme üzerindeki etkisini değerlendirmelerini sağlayabilir.

Destek kaynaklarını belirlemek

Belki de INSPIRE stratejilerinin uygulanması ve yaygınlaştırılmasının önündeki en büyük engellerden biri kaynakları uyumlaştırmaktır. Hükümetlerin, INSPIRE'in uygulanmasını desteklemesinin birkaç yolu vardır. Bu yollardan bazıları aşağıda verilenler olabilir:

- Şiddetin önlenmesi ve müdahalesi için insan kaynaklarının ve mali kaynakların kanıtlar ve en iyi uygulamalar doğrultusunda tahsis edilmesi.
 - » Örnek: Kurumsal bakım yerine geliştirilmiş koruyucu aile veya akrabalık bakımını desteklemeyi düşünün
- Toplum temelli müdahaleler ve sivil toplum destekli programlar dahil olmak üzere mevcut hizmet sunumuna veya müdahalelerine şiddeti önleme ve müdahale bileşenlerinin eklenmesi
 - » Örnek: Sosyal hizmet, sağlık ve adalet personeline verilen hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime çocuk dostu, birinci basamak şiddet müdahalesini de ekleyin.
- Şiddetin önlenmesinin daha büyük ölçekli girişimlerin gündemine dahil edilmesi
 - » Örnekler:
 - » DREAMS ortaklığı, 10 Afrika ülkesinde genç kızların HIV'e karşı savunmasızlığını azaltma misyonunun bir parçası olarak kanıta dayalı şiddet önleme programlarını finanse ediyor
 - » Altyapı ve kentsel dönüşüm projelerinde Çevre Tasarımı yoluyla Suç Önleme (ÇTYSÖ) ve Güvenli ortamlar ilkelerini uygulayın

Bu seçeneklerde önleme ve müdahale sistemlerinin var olduğu ve etkin bir şekilde çalıştığı var sayılmaktadır.

Etki ve sürdürülebilirliğe dair hususlar

Bağışçılar, iki ülkeli ve/veya uluslararası kuruluşlar sıklıkla kalkınma programlarının ve insani programların trendlerini (eğilimlerini- önceliklerini) yönlendirebilir. Kanıtlara ve maliyet etkinliğine odaklanmak, bu kavramların - ve bunların kısıtlamalarının - iyi anlaşılması durumunda etkiyi artırabilir.

INSPIRE, bağışçılara, çocuğa karşı şiddete ilişkin karmaşık ve birbirleriyle etkileşimli faktörlere müdahale etme fırsatı sunar. Zaman sınırlamalı veya konuya özel fonlama modellerine alternatifler düşünebilir ve yedi stratejinin bütüncül, çok sektörlü yapısını ele alabilirler. Belirli bir sonuca ulaşmak için kişi başı yapılan harcama ile ölçülen "maliyet etkinliği", seçeneklerin ve planlama programlarının karşılaştırılmasında yararlıdır. Ancak, zaman içinde yapılan çoklu müdahalelerin kümülatif etkilerinin anlaşılmasını sınırlandırabilir.

Bu el kitabındaki kanıt temelli programların çoğu, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) veya akademik kurumlar tarafından geliştirilmiş ve bu kurumlar tarafından uygulanmaktadır. İyi planlama, etkili programların ve müdahalelerin yayılmasını ve sürdürülebilirliğini artırabilir. Bağış yapanlar ve fon verenler için bu planlama, program geliştiricilerin kanıt temelli programların uyarlanması ve çoğaltılması için teknik destek ve başka destekler sağlamada karşılarına çıkan maliyetleri hesaba katmayı içerebilir. Ayrıca, hükümetlerin kendi ortamlarında etkili olduğu gösterilen programları destekleme, uygulama veya genişletmeye katılıp katılmayacağı ve katılırsa bunu nasıl yapacağını planlamayı da içerir.

Kesişen aktivite: Çok sektörlü iş birliği

Nedir: Her sektörün şiddeti önleme ve şiddete müdahalede önemli bir rolü vardır.

Ne içindir: Çok sektörlü iş birliği:

- potansiyel etkiyi artırabilir;
- çok çeşitli perspektiflerin, becerilerin ve kaynakların temsil edilmesini ve kullanılmasını sağlayabilir;
- risk ve koruyucu faktörlerin karmaşık etkileşimlerini analiz etme, anlama ve ele alma becerisini geliştirebilir;
- kaynakların uygun maliyetli kullanımını destekleyebilir;
- sorunun ciddiyetini ve bu sorunu ele almaya yönelik taahhüdü gösterebilir;
- şiddet gören ya da şiddet görme riski taşıyan çocuklar ve aileler için sonuçları iyileştirebilir.

Ulusal hükümetler genellikle çok sektörlü iş birliğine liderlik ederler. Bununla birlikte, hem devlet hem de devlet dışı aktörlerin katılımı önemlidir (INSPIRE uygulamasında yer alan sektörler için Kutu 6'ya bakınız). INSPIRE'in uygulanmasında yer alan her sektörün rolü ve hazır bulunma seviyesi ülkeden ülkeye değişecektir. Ulusal hükümetlerin gözden geçirmesi gereken kilit noktalardan biri, önleme ve müdahale sisteminin hangi bölümlerini kendilerinin yönetecekleri ve doğrudan sunacakları; hangilerini sunmak üzere STK'ları görevlendirecekleri; ve hangilerini sadece koordine edecekleri ve izleyecekleridir.

Kutu 6: INSPIRE uygulamasına dahil olan sektörler

- Sosyal hizmetler, aile ve çocuk refahı, sosyal koruma
- Sağlık
- Adalet ve hukuki yaptırım
- Eğitim
- Uluslararası veya ulusal STK'lar
- Sivil toplum, toplum ve inanç temelli kuruluşlar
- Çocuk hakları kurumları ve çocukların şikayetlerini dinleyen kişiler
- Araştırmacılar ve akademi
- Kültür, spor
- Bilgi, medya
- İç işleri, altyapı, kamu işleri ve planlama
- Finans, bütçe, ekonomik gelişme
- Kadınlar
- Özel sektör

Kilit bileşenler

Çocuğa karşı şiddete ilişkin etkili çok sektörlü iş birliği aşağıdakilerden faydalanmaktadır:

- ilgili sektörlerin açıkça tanımlanmış rolleri, sorumlulukları ve temel kapasiteleri;
- karar vermek, eylem adımlarını uygulamak ve koordine çalışan kuruluşları sorumlu tutmak için yeterli etkiye ve kaynağa sahip, seçilmiş bir koordinasyon makamı;
- iş birliğini özendirilen ve teşvik eden mekanizmalar, örneğin:
 - » her sektör, bakanlık veya başka bir kurumda irtibat kurulacak üst düzey kişileri belirlemek;
 - » aynı stratejilerin uygulanmasına yönelik ortak hedeflerin ve taahhüdün ifade edilmesi;
 - » engellerin ve boşlukların değerlendirilmesi ve ele alınması için mevcut çabaların, rollerin ve sorumlulukların saptanması;
 - » düzenli toplantılar, atölyeler, web seminerleri, vb. yoluyla bilgi paylaşımı;
 - » iş birliğini ve veri toplama çabalarını ölçmek için göstergeler eklemek;
 - » finansman yönünden karşılanabilen veya bakanlıklar ve kurumlar içindeki siyasi döngülerden sağ çıkabilen şiddet önleme uzmanlığının geliştirilmesi. Bu, bireysel “şampiyonlardan” ziyade “kadroların” (özel odaklı grupların) geliştirilmesini içerir.
 - » koordinasyon için mevcut kaynaklar - bazen daha büyük bütçeli sektörler diğerlerinin koordinasyon veya katılım maliyetine katkıda bulunabilir.

Örneğin, STK'ların iş birliği çalışmalarına katılmaları için bu kuruluşlara hibe veya maaş sağlanması uygun olabilir.

Maliyet ve maliyet etkinliği

Koordinasyon maliyetlerine aşağıdakiler dahildir:

- koordinasyon çabalarının liderliği için personelin zamanı
- koordinasyona katılım için personelin zamanının yüzdesi
- planlama, iletişim ve toplantılarla ilgili maliyetler
- veri toplama ve analiz masrafları.

Koordinasyon, sektöre özel faaliyetlerin tekrarlanmasından kaçınılırsa maliyet tasarrufu sağlama potansiyeline sahiptir.

Kesişen aktivite: İzleme ve değerlendirme

Nedir: Çocuklara yönelik şiddet ve bunun müdahalesinden alınan dersler ve müdahalelerin etkisine ilişkin ilgili ve karşılaştırılabilir veri toplama, analiz etme ve paylaşma sistemleri

Ne içindir: Sistematik ve titiz izleme ve değerlendirme, paydaşların çocuğa karşı şiddeti önlemek ve bunlara müdahale etmek için müdahaleleri planlamasına, değerlendirmesine ve iyileştirmesine yardımcı olur

İki tür nicel veri paydaşların çocuğa karşı şiddeti anlamalarına ve izlemelerine yardımcı olur: **anket verileri ve idari veriler.**

Ulusü temsil eder nitelikte araştırmalardan elde edilen veriler, kaç çocuğun, belli yaşlarda ve yaşamları boyunca ve hangi şartlar altında farklı şiddet türlerini yaşadığını göstermektedir. Bu anketler, şiddeti önleme ve şiddete müdahale konusunda ulusal düzeyde öncelikleri gösterebilir ve zaman içinde şiddete maruz kalmadaki değişiklikleri izlemek için temel verileri sağlayabilir (bkz. Kutu 7).

İdari veriler, kamu programları veya kurumları tarafından rutin olarak kullanılan kayıtları veya raporları içerir. Bu veriler, şiddetin büyüklüğünü yansıtmamakla birlikte (az bildirim nedeniyle) yerel düzeydeki hizmet ve müdahale gereksinimlerini ve buradaki boşluklarını tespit etmede, şiddetin raporlanmasındaki eğilimleri değerlendirmede ve yerel düzeydeki eğitimi beslemede, farkındalık artırma ve sosyal yardımda kullanılabilir.

Kilit bileşenler: INSPIRE göstergeleri

INSPIRE ortaklığı, INSPIRE stratejilerinin ortamlar arasında karşılaştırılabilir şekillerde uygulanmasını ve alınmasını izlemek üzere bir kilit gösterge listesi geliřtirmiştir³.

Aşağıdakiler bunlara dahildir:

- her stratejiye özel göstergeler
- INSPIRE'in daha büyük hedefine yönelik ilerlemeyi ölçen göstergeler

Bu göstergeler hem anketlere hem de idari verilere dayanmaktadır. Bazı göstergeler ayrıca Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH) yönelik ilerlemeyi de ölçer.

³ Kilit göstergeler, 2016 ve 2017 yıllarında UNICEF liderliğindeki katılımcı bir süreçle geliştirilmiştir. 2INSPIRE Gösterge rehberi ve sonuç çerçevesi (Kaynaklara bakınız) göstergelerin dahil edilmesine ilişkin kriterleri belirler.

Etki veya hedef göstergeleri, çocuğa karşı şiddetin veya çocukların şiddete maruz kalmasının ne kadar yaygın olduğunu ölçer. Aşağıdakiler bu göstergelerdendir:

- 1.1 Bakım verenler tarafından geçtiğimiz ay içerisinde şiddetle cezalandırılma (SKH göstergesi 16.2.1)
- 1.2 Öğretmenler tarafından geçtiğimiz 12 ay içerisinde uygulanan fiziksel şiddet
- 1.3 Herhangi bir fail tarafından çocukluk çağında uygulanan yaşam boyu cinsel şiddet (SKH göstergesi 16.2.3)
- 1.4 Herhangi bir fail tarafından geçtiğimiz yıl içerisinde çocukluk çağında uygulanan cinsel şiddet
- 1.5 Geçtiğimiz 12 ay içerisinde daha önce bir erkekle ilişkide bulunan genç kızlara yakın partnerleri tarafından uygulanan fiziksel ve / veya cinsel şiddet (SDG göstergesi 5.2.1 alt göstergesi 4)
- 1.6 Geçtiğimiz 12 ay içerisinde romantik ilişki içinde olunan bir partner tarafından gençlere uygulanan fiziksel ve / veya cinsel şiddet
- 1.7 Akran şiddeti – geçtiğimiz 12 ay içerisinde zorbalık mağduru olma
- 1.8 Geçtiğimiz 12 ay içerisinde gençlere yapılan fiziksel saldırı
- 1.9 Çocuk cinayetleri oranı (SKH göstergesi 16.1.1)
- 1.10 Çocuğun kadına karşı eş şiddetinin yaşandığı hanelere maruz kalması

INSPIRE ayrıca izleme ve değerlendirme için kapasitenin artırılmasına yönelik hedefler de belirler.

- 2.1 Çocuğa karşı kilit şiddet türleri için ulusal yaygınlık tahminleri
- 2.2 Çocuğa karşı şiddete ilişkin verileri takip eden ve raporlayan idari veri sistemleri

Strateji temelinde göstergeler, her strateji bölümünün sonunda yer almaktadır. Bütün göstergeler, örnek anket soruları ile birlikte Ek A ve B'de listelenmiştir. INSPIRE Gösterge Rehberi ve Sonuç Çerçevesi bu göstergeleri uygulamayı izleme ve yedi stratejiyi anlamada kullanma konusunda daha fazla bilgi içermektedir.

Uygulamaya dair hususlar

Müdahaleleri neden değerlendirelim?

Müdahalelerin değerlendirilmesi INSPIRE'in yaklaşım ve programlarına ilişkin kanıt temelini oluşturur ve uygulamadan alınan dersleri gösterir. Bu kanıt temelini büyütmek, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki müdahaleler için çocuğa karşı şiddeti önleme ve buna müdahale etmede esastır. Titiz değerlendirme ve özellikle müdahalelerin etkileşimli, kümülatif veya uzun vadeli etkilerini yakalamak için tasarlanan çalışmalar finansal kaynak ve insan kaynağı gerektirir. Müdahaleler gibi değerlendirme çabalarının da iyi planlanması ve koordinasyonu, kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlayabilir. BM örgütleri, akademik ve kar amacı gütmeyen araştırma kuruluşları ile ortaklıklar değerlendirme çabalarının sürdürülmesine yardımcı olabilir.

Çocuğa karşı şiddete ilişkin verileri nasıl etik ve güvenli bir şekilde toplayabilirsiniz?

İnsanlardan veri toplayan tüm araştırmalar etik ilkelere bağlıdır. Bu ilkeler aşağıdakilerden emin olmayı da içerir:

- katılımcıların haklarına saygı duyulduğundan ve bu hakların korunduğundan;
- katılımın gönüllülük esasına dayandığından;
- araştırmanın genel yararlarının, potansiyel risklerden daha ağır bastığından;
- katılımcı seçiminin adil olduğundan.

Araştırma protokollerinin bu etik gereklilikleri karşıladıklarından emin olmak için bir Etik İnceleme Kurulu tarafından onaylanması gerekir. Çocuklarla yapılacak araştırmalar ekstra özen gerektirir ve özellikle şiddet araştırmalarında özel koruma mekanizmalarının inşa edilmesi gerekir. Bunların arasında:

- araştırmanın çocukta yol açabileceği potansiyel sorunları veya riskleri tanıma ve bunlara müdahale etme yollarını da anlatıp çocuktan bilgilendirilmiş rıza veya onay almak ve ebeveyn veya vasi tarafından izin almak için yöntemler ve;
- duyarlı, yaş ve gelişimsel olarak uygun anket soruları oluşturmak;
- yaşadığı şiddeti paylaşan (rapor eden) çocukları yeniden travmatize olmaktan veya misillemeden korumak;
- çocuk katılımcıların mahremiyetini ve gizliliğini korumak;
- şiddete maruz kaldığını ya da risk altında olduğunu bildiren çocuklara müdahale etme ve bu müdahaleyi destek vererek takip etme yöntemleri;
- oluşturulan protokollerini duyarlı ve güvenilir bir şekilde takip edebilmelerini sağlamak için görüşmecileri

seçmek, eğitmek ve izlemek. The INSPIRE Gösterge Rehberi ve Sonuç Çerçevesi araştırma etiği ve çocuğa karşı şiddet hakkında daha ayrıntılı bilgi sunar.

Kutu 7: Veriler, içinde bulunduğunuz ortamda çocuğa karşı şiddeti anlamanıza nasıl yardımcı olabilir?

İdeal olarak, anket verileri ve idari veriler birlikte; şiddet davranışını, koruma ve yardım arama davranışlarını etkileyen tutumlar, normlar, algılar ve diğer faktörler hakkında ayrıntılı bilgiler sağlayabilen nitel veriler ve paydaş girdileri ile analiz edilmelidir. Üçgenleme (12) olarak adlandırılan bu çok katmanlı analiz, hem çocuğa karşı şiddeti hem de bir topluluğun veya toplumun onları koruma yeteneğini harekete geçiren karmaşık etkileşimlerin daha eksiksiz ve doğru bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunur.

INSPIRE'IN AMACI:

Gençler de dahil olmak üzere tüm * çocukların, her türlü şiddetten uzak büyümeleri; şiddete maruz kalanların ise fiziksel, zihinsel ve sosyal iyi olma hallerini temin etmek için gerek duydukları uygun bakım, destek ve adalete erişimden mevcut durumdakinden daha fazla faydalanmasını sağlamak.
***Zarar görebilir (savunmasız) durumlarda olan çocuklar dahil.**

Kanunların uygulanması ve icrası

Hedef: Çocuğa karşı Şiddeti yasaklayan ve önleyen, aşırı alkol kullanımını azaltan ve gençlerin ateşli silahlara ve diğer silah türlerine erişimini kısıtlayan kanunların uygulanması ve icrasını temin etmek.

Genel bakış

Etkili kanunlar şiddete son erdirme çabalarını destekler

Mevzuat, şiddeti önlemenin ve şiddete müdahale etmenin ve çocukların insan haklarına saygı göstermeyi teşvik etmenin önemli bir parçası olabilir. Çocuğa karşı şiddetin her türünü tanımlayan ve yasaklayan kanunların etkili bir şekilde uygulanması, şiddeti engelleyebilir ve mağdurlar için adaleti sağlayabilir. Farklı kanun türleri, alkolün kötüye kullanımı ve gençlerin silahlara erişimi gibi çocukların hayatındaki şiddete yönelik risk faktörlerini ele almaktadır. Kanunlar tek başına şiddeti azaltmaz ancak bunların etkili bir şekilde uygulanması ve icrası, çocuğa karşı şiddete son vermeye yönelik INSPIRE stratejilerinin tamamını destekler ve güçlendirir.

Yukarıdakilere ek olarak, mevzuat; mağdurlara, tanıklara ve suça sürüklenmiş çocuklara yönelik önleme, koruma, müdahale ve destek çalışmaları için genel bir çerçeve sağlayabilir (bkz. Kutu 8). Bu yasal çerçeve aşağıdakileri içerebilir:

■ Koruma, müdahale ve destek için sistemleri ve koordinasyonu, görevler, standartlar, prosedürler ve hesap verilebilirlik mekanizmalarıyla güçlendirmek.

■ Şiddete maruz kalan çocukların teşhisi, sevk, soruşturması, tedavisi ve takibi için çerçeveler oluşturmak.

■ Tüm çocuklar için adil, şeffaf ve çocuk dostu adalet yolları açmak.

Bu hususlar Müdahale ve destek stratejisinde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Kanunların uygulanması ve icrası çoklu aşamalarda gerçekleşir ve çok sayıda aktör içerir (bkz. INSPIRE'ı bir paket halinde hayata geçirmek). Bu bölüm öncelikli olarak mevzuata ve onun ceza hukuku, medeni ve idari hukuk, politikalar ve standartlar yoluyla işleyişine odaklanmaktadır. Sektör temelli kurumlar tarafından yürütülen ve çocuklarla ve ailelerle etkileşimi içeren eylemler (INSPIRE teknik paketinde açıklandığı üzere çocuk koruma, sağlık ve adalet sistemleri dahil) Müdahale ve destek stratejisinin altında tartışılmaktadır.

¹ El Kitabı'nda yer alan, "suça sürüklenmiş çocuklar" terimi, ceza kanununu ihlal ettiği iddia edilen, ihlal etmekle suçlanan veya ihlal ettiği kabul edilen çocuklar anlamına gelir.

Kutu 8: Kanunlar çocuğun şiddetten korunma hakkına nasıl hizmet eder?

Çocukların her türlü şiddetten korunma hakları uluslararası ve bölgesel belgelerce tanınır. Bu belgeler arasında en dikkat çeken BM Çocuk Hakları Sözleşmesidir (ÇHS). ÇHS, taraf devletlerden, çocuğa karşı şiddete ilişkin tüm yerel mevzuatı ve ilgili idari rehberliği (örf ve adet hukuku, teamül hukuku ve dini hukuk dahil) incelemeye ve istisnasız her ortamda çocuğa karşı şiddetin her türünün yasaklanmasını sağlamaya çağırılmaktadır (2), (3). Ek olarak, bu anlaşmalara taraf olan devletlerden, bu hakka tam hukuki yetkiyi vermek için uygulama, icra ve bütçe önlemleri dahil olmak üzere uygun bütün yasal önlemleri almaları istenmektedir. Çocuk haklarını güvenceye almaya ve onları şiddete karşı korumaya yardımcı olan kanunlar ve politikalar, başka yerlerde ayrıntılı olarak açıklanmıştır ve bu el kitabının kapsamı dışındadır. Bununla birlikte, bu INSPIRE stratejisi, çocukların şiddetten arınmış olma haklarını koruyan ve uluslararası standartlara ve insan hakları standartlarına uyumlu kanunları uygulamak ve icra etmek üzere daha geniş bir çabanın parçasıdır. ÇHS ile uyumlu çocuk hakları yaklaşımının yanı sıra INSPIRE'da (4) yer alan belirli yasaların uygulanması ve icrası bu daha geniş çabaya kaynak olabilir.

Daha fazla bilgi için bu bölümün sonundaki Kaynaklar bölümüne bakın.

Normlar ve değerler

Hedef: Bütün çocuklar ve ergenler için şiddet içermeyen, saygılı, destekleyici/ besleyici, olumlu ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı ilişkiler kurulmasını destekleyen normları ve değerleri güçlendirmek

Genel bakış

Normları değiştirmek davranışları değiştirebilir

Normlar, çocuk yetiştirme konusundaki tutum ve davranışlara, toplumsal cinsiyet rollerine ve bir grup veya toplum içinde şiddetin kabul edilebilirliğine yön verir. Olumlu normları ve değerleri teşvik etme ve zararlı olanların etkisini azaltma çabaları, çocukların iyi oluşlarını korumak üzere tüm INSPIRE stratejilerinin önemli bir parçasıdır.

Toplum içerisinde grupların ve bireylerin davranışları norm ve değerlerden etkilenir.

Değerler neyin "iyi", önemli ve yapmaya değer olduğunu, neyin olmadığını anlatan genel standartları ifade eder. **Sosyal normlar**, bir grup veya toplum içindeki insanlar tarafından büyük ölçüde paylaşılan, başkalarına yönelik davranış kuralları, beklentiler ve algılardır. **Toplumsal cinsiyet normları**, bu beklentilerdeki farklılıkları veya kişilere erkek veya kadın olmalarına bağlı olarak verilen rolleri yansıtır.

Normlar, diğer grup üyelerinin söz konusu durumda ne yaptığını, başkalarından ne yapmalarını ve belli bir davranışa nasıl tepki vermelerini beklediklerini akla getirerek davranışa yön verir. Bu sosyal ödülleri ve yaptırımları tanımak ve ele almak, norm değiştirme çabalarının çok önemli bir parçasıdır.

Normlar aynı değeri temsil etseler de hem zararlı hem koruyucu özellik taşıyabilirler (bkz. Kutu 12). Örneğin, "Çocukların korunması gerekir" gibi bir değer, şiddetle cezalandırmadan caydırıcı normlar olarak da çocukların (özellikle kızların) özgürlük ve hareketliliğini kısıtlayan normlar olarak da kendini gösterebilir. Norm değiştirme çabalarında, zaten var olan koruyucu değerlere veya normlara odaklanılabilir ve bu normlarla uyumlu farklı davranışlar önerilebilir.

Kutu 12: Zararlı normlar şiddeti nasıl etkilemektedir?

Normlar, şiddetli cezalandırmayı çocuk yetiştirmenin gerekli bir parçası olarak ya da şiddeti topluluk içerisindeki bir çatışmada kabul edilebilir bir tepki olarak görüp bunlara göz yumabilir. Kadınların eşleri tarafından dövülmesine ve erkeklerin kadın davranışlarını kontrol etmesine göz yuman toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli normlar, daha yüksek Yakın Partner şiddeti (YPş) seviyeleri ile ilişkilidir (1). Normlar ayrıca şiddetle ilgili yardım istemeyi de etkiler. Örneğin, erkeğin cinsellik üzerindeki hakimiyetini ve gücünü pekiştiren veya aile mahremiyetine ya da itibarına öncelik veren normlar, mağdurun suçlanmasına yol açabilir ve hem kızların hem de erkeklerin şiddeti ifşa etmelerine veya yardım istemelerine engel olabilir (2).

INSPIRE'da yer alan norm müdahalelerinin çoğu, toplumsal cinsiyet, güç ve erkeklik üzerine eşitsizlik temelli normlara meydan okumakta ve eşit ilişki, korunma ve sorumluluk paylaşımı normlarını desteklemektedir.

Güvenli ortamlar

Hedef: Çocuk ve gençlerin bir araya gelerek birlikte vakit geçirebilecekleri güvenli fiziksel ve toplumsal çevreler oluşturmak ve bunların sürdürülebilirliğini sağlamak.

Genel bakış

Güvenli kamusal alanlar çocukların iyi oluşunu artırır

Kamusal alanlardaki fiziksel ve duygusal güvenlik, insanların özgürce hareket etmelerini, topluluk kaynaklarına erişmelerini ve öğrenme, çalışma, oynama faaliyetlerine ve vatandaşlığa tamamen katılmalarını sağlar. Çevrede yapılan değişiklikler, insanların algılarını, tutumlarını ve eylemlerini değiştirmeye yardımcı olarak, olumlu davranışları teşvik ederek ve çocuklara ve ergenlere karşı şiddet risklerini azaltarak bireylerin ve toplulukların davranışlarını etkileyebilir.

Bu değişiklikler hem fiziksel hem de toplumsal çevreyi hedef alabilir. Fiziksel çevrede yapılan değişiklikler şunları içerebilir: aydınlatma ekleme, yaya yollarını iyileştirme, çevreyi güzelleştirme ve kütüphaneler, gençlik merkezleri ve dinlenme ve eğlenme alanları gibi bina ve alanların çocuk dostu ve güvenli olacak şekilde tasarlanması (bkz. Kutu 14). Çevrenin iyileştirilmesi, kamusal alanlarda hangi etkinliklerin desteklendiği, hoş görüldüğü veya kabul edilemez olduğuna dair bir mesaj gönderir.

Toplumsal çevrede yapılan değişiklikler duruma dayalı suç önleme tekniklerini ve daha geniş kentsel planlama ve toplumsal kalkınma girişimlerini içerebilir. Daha güvenli ortamlar yaratmaya yönelik tüm çabalar, müdahalelerin yararlı ve yerinde olmasını sağlamak ve toplumun konuyu sahiplenme duygusunu güçlendirmek için planlama ve uygulamada güçlü toplum katılımından yararlanır. Buna çocuklar ve gençler de dahildir.

Bu INSPIRE stratejisi kanıta dayalı üç yaklaşımı kapsamaktadır:

- "Sıcak noktaların" ele alınmasıyla şiddeti azaltmak
- Şiddetin yayılmasını durdurmak
- Yapılı çevreyi iyileştirmek

Kutu 14: "Çocuk Dostu Şehir (ÇDŞ)" ne demektir?

Çocuk dostu bir şehir veya topluluk, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni yerel düzeyde uygulamaya koyan şehirdir. Bu şehirlerde çocuk hakları; politikalara, yasalara, programlara ve bütçelere yansır ve çocuklar, sesleri ve görüşleri karar verme süreçlerini etkileyen aktif oyunculardır. Bu bölümdeki güvenli ortam yaklaşımları aynı zamanda çocuk dostu şehirler veya topluluklar oluşturmaya da katkıda bulunur. Daha fazla bilgi için UNICEF'in ÇDŞ Girişimi'ne bakınız: [http://childfriendlycities.org/\(1\)](http://childfriendlycities.org/(1)).

“Sıcak noktaların” ele alınmasıyla şiddeti azaltma

"sıcak nokta" yaklaşımı, gençlere yönelik şiddet olaylarının belirli yerlerde gerçekleşme eğilimde olduğunu ve müdahaleleri bu noktalarda yoğunlaştırarak bu şiddet olaylarının azaltılabileceğini fark eder. Bu yaklaşım genellikle polis müdahalelerine bilgi sağlamak için kullanılır. Bununla birlikte, yerel yönetimler, toplum temelli şiddeti önleme çabalarını planlamak için de aynı teknikleri kullanabilir (2,3).

Şiddetin yayılmasını durdurma

Şiddetin yayılmasını durdurmaya yönelik çabalar, toplumsal çevrenin şiddet içeren davranışlar üzerindeki etkisini kabul etmektedir. Bu tür bir müdahale, en riskli gençler arasındaki çatışmaları tespit eder ve durdurur ve normları değiştirmeye ve bu gruplar arasında şiddet ve suçun kabulünü azaltmaya yardımcı olur (4). Güvenli ortam yaklaşımlarını uygulamak, çocuğa karşı şiddeti önleme çalışmalarına katılım gösteren paydaş ve sektör yelpazesini genişletme imkânı sunar.

Yapılı çevreyi geliştirme

Yapılı çevrenin iyileştirilmesinde, çevre planlama, tasarım ve altyapı çalışmalarıyla toplum güvenliğinin artırılmasına odaklanılır. Bunun bir örneği, kamusal alanları suç davranışını caydırıcı biçimde yönetmeyi amaçlayan çok disiplinli bir yaklaşım olan Çevre Tasarımı yoluyla Suç Önleme yaklaşımıdır (ÇTYSÖ) (4). ÇTYSÖ faaliyetleri, aydınlatma, çevre güzelliği, görülebilirlik, doğal erişim ve gözetim ve suçtan caydırıcı ve alanların kamu yararına kullanımını teşvik eden diğer faktörlerde iyileştirmeler içerir. Yapılı çevrenin iyileştirilmesi, halka boş zamanları değerlendirmek ve öğrenmek için alanlar sağlamanın yanı sıra su, sanitasyon ve elektrik gibi temel hizmetleri geliştirerek daha sağlıklı davranışları destekleyebilir. Bu yaklaşımlar kapsamlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir halk sağlığı ve toplumsal kalkınmanın bir parçası olarak geleneksel “suç önleme” uygulamalarının ötesine geçebilir (bkz. Kutu 15). Yaklaşımlarda hem potansiyel mağdurlar hem de potansiyel şiddet failleri ele alınmaktadır.

Ebeveyn ve bakım verenlere destek

Hedef: Şiddet içeren ebeveyn uygulamalarını azaltmak ve olumlu ebeveyn-çocuk ilişkileri kurmak.

Genel bakış

Ebeveynlere yardım etmek çocukları korur

Ebeveynleri destekleyen kanıt temelli programlar, ebeveyn-çocuk ilişkilerini, bakım vermeyi güçlendirmenin ve çocukların ve ailelerin sağlığını iyileştirmenin, bu kişilerin güvenliğini ve direncini artırmanın uygun maliyetli yoludur. Bu dinamikler çocukların yaşamları boyunca, bebeklikten yetişkinliğe kadar her türlü şiddeti önlemeye yardımcı olur.

Ebeveynler ve bakım verenler için destek, tüm ailelere verilen genel programları; yüksek risk altındaki aileleri hedefleyen programları, ve / veya daha önce şiddete maruz kalmış çocukların olduğu noktalarda ise ebeveyn ve bakım verenlere sağlanan bireysel desteği içerir. Olumlu veya besleyici ebeveynliğin teşvik edilmesi (bkz. Kutu 17) ebeveynleri ve bakım verenleri destekleyen programların merkezinde yer almaktadır. Bu teknikler annelerin, babaların ve bakım verenlerin çocuklarının davranışlarıyla baş etmelerine yardımcı olur ve fiziksel cezaya alternatifler sunar. Ebeveyn desteği ayrıca ebeveynlerin çocuk gelişimini anlamalarına ve ebeveyn-çocuk iletişimini iyileştirmelerine yardımcı olur- ki bunlar fiziksel ve cinsel şiddete karşı koruyucu faktörlerdir. Pek çok program ebeveynlerin çocuklarının, duygusal düzenleme, problem çözme ve sosyal beceriler gibi, becerilerini geliştirmelerine ve gelecekte onları şiddet veya zorbalık davranışlarında bulunmaktan veya şiddet ve zorbalık mağduru olmaktan alıkoymaya yardımcı becerileri öğretmelerine yardımcı olur.

Ebeveynlik programları ayrıca:

- çatışmaların, YPŞ'nin ve babaların, rapor edilen, alkol ve maddeyi kötüye kullanımının azalmasını sağlayarak ebeveynler arasındaki ilişki üzerinde olumlu bir etkiye neden olur (3,4);
- rutin sağlık ziyaretlerine katılımın artırılması, beslenmenin ve annelerin akıl/ruh sağlığının iyileştirilmesi yoluyla erken çocuk gelişimi (EÇG) çıktılarına destekler (5);
- nesiller arası şiddet döngüsünü durdurur ve çocuklukta toksik şiddete maruz kalmanın gelecekte şiddet faili olmak gibi sosyal sonuçları ve nörolojik sonuçlarını önler;
- çocukların korunmasında ve beslenmesinde toplumun ve sosyal yapıların rolü ile ilgili olumlu sosyal normları teşvik eder;
- ailelerin parçalanmasını önler.

Çocuk güvenliği, sağlığı ve direnci için sağladığı faydalara ek olarak, program değerlendirmeleri bu önleme çabalarının maliyetlerinin çocuğa karşı şiddetin sonuçlarının maliyetlerinden daha düşük olduğunu göstermektedir (6).

Kutu 17: Olumlu ebeveynlik nedir?

Olumlu ebeveynlik güvenli ev ortamları yaratmaya odaklanır (1) ve şefkat, kaliteli zaman, övgü ve olumlu sosyal davranışları öğreten olumlu disiplin yöntemi gibi zor davranışlarla baş etmenin sağlıklı yöntemleriyle çocuklara destek ve bakım temeli oluşturmaya odaklanır. Ebeveynliği beslemek, çocukların sağlıklı sosyal ve duygusal davranışlar geliştirmelerine yardım etmeyi, onlara yaşam becerilerini öğretmeyi ve sorunları çözmenin ve duygularını aktarmanın sağlıklı yollarını göstererek iyi oluşlarını desteklemeyi içerir (2). Pozitif disiplin; iyi davranışı övmeyi, ödüllendirmeyi, desteklemeyi ve kötü davranışa, çocuğun bilişsel ve duygusal evresini hesaba katarak şiddet olmaksızın doğal ya da mantıklı sonuçları sunarak, oyun arası ya da mola verdirerek ve yönlendirme yollarıyla müdahale etmeyi ifade eder.

Gelir ve ekonomik güçlenme

Hedef: Ailelerin ekonomik güvenliğini ve istikrarını iyileştirmek, çocuğa karşı kötü muameleyi ve flört/partner şiddetini azaltmak.

Genel bakış

Para değişiklik yaratır

Ailenin ekonomik istikrarı ve güçlenmesi, şiddete yol açan risk faktörlerini azaltır ve şiddetten koruyucu faktörleri artırır. Kaynaklara erişim, ebeveynlerin çocuklarının sağlığına ve eğitimine yatırım yapmalarına olanak verir, ailelerin ekonomik direncini artırır ve finansal stresi azaltır. Ekonomik bağımsızlık, kadınları ve genç kızları cinsel sömürden ve diğer risklerden korumaya yardımcı olur. Gelir artırıcı çabalar, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi ile birlikte gösterildiğinde; çocuğa kötü muameleye, YPŞ'ye şahit olma, sömürülme, çocuk işçiliği ve erken yaşta birliktelik yönündeki risk faktörlerini azaltabilir.

Gelir ve ekonomik güçlenmenin (GEG) çocukları ve aileleri korumada kullandığı mekanizmalar karmaşıktır ve yerel bağlamlara bağlıdır. GEG çabaları genellikle kadınları hedef alır ve yoksulluğu azaltmaya, çocuk sağlığını ve beslenmesini iyileştirmeye, eğitimi desteklemeye veya genel olarak kadın güçlenmesine odaklanır. Ebeveynlik desteği veya toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi gibi belli girişimlerle birleştirilebilirler (bkz. Kutu 18). Bu ortak çabaların etkisi, şiddete karşı ailelerin ve çocukların direncini gözle görülür ya da görülmeyen şekilde arttırabilir.

Kutu 18: Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi neden önemlidir?

Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi kadınları ve erkek partnerlerini diyalog kurma, eleştirel düşünme ve toplumsal cinsiyet normları ve rolleri üzerine beceri geliştirmeye yönlendirir. Konular arasında; ilişkiler ve iletişim, kadınların ekonomik faaliyetlere katılımı, kamusal alana erişim, kaynakların kontrolü, karar alma ve kadına karşı şiddet sayılabilir. Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi, erkeklerin, kadınların YPŞ'yi azaltan ve kaynakların kontrolünü sağlamalarına yardımcı olan GEG programlarına katılımını anlamalarına ve desteklemelerine yardımcı olmaktadır. En azından, kadınları faydalanıcı olarak hedefleyen GEG programlarının, işe toplumdaki kadın ve erkeklere ulaşma ve duyarlılık oluşturma ile başlaması, programların hedeflerini iletmesi ve destek toplaması önemlidir. Devam eden izleme çalışmalarında, erkeklerin programın kendilerini nasıl etkilediğini düşündükleri değerlendirilir.

Müdahale ve destek hizmetleri

Hedef: Şiddetin uzun vadede etkisini azaltmak amacıyla, şiddet bildirimine yönelik hizmetler de dahil olmak üzere destek hizmetlerine ihtiyacı olan bütün çocukların, sağlık, sosyal yardım ve adli destek alanlarında kaliteli hizmetlere erişimini iyileştirmek.

Genel bakış

Çocuklara iyileşme, toparlama ve adalete erişme konularında yardım etmek

Çocuklar şiddete maruz kaldıklarında, onları daha fazla zarar görmeden tespit etmek, onlara yardım etmek ve onları korumak çok önemlidir. Çocuk ve genç merkezli sosyal hizmet, sağlık ve adalet sistemleri arasındaki koordinasyon güvenliği, uygun bakımı sağlayabilir ve ikincil ve yeniden mağduriyeti önleyebilir.

Etkili ve kapsamlı bir müdahale ve destek stratejisi hem anlık hem de devam eden hizmet ihtiyaçlarını aşağıdaki şekillerde ele almaktadır.

- Şiddete maruz kalmış ya da şiddete maruz kalma riski taşıyan çocuk ve gençlere zamanında uygun, **çocuk dostu ve toplumsal cinsiyete duyarlı** bakım ve hizmetler (ya da Kutu 20'ye bakınız) sunmak aynı zamanda güvenlik, sağlık, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve adalete erişimlerini sağlamak.
- Şiddetin fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki etkilerini azaltmak, risk alma davranışlarına ve gelecekte şiddete maruz kalmaya ya da şiddet uygulamaya yani gelecekte mağdur veya tanık rolünde olma ya da suçla itham edilmeye yol açmasını önlemek.

INSPIRE teknik paketi; (1) kanıt temelli yaklaşımlarla vurgulanan daha uzmanlaşmış danışmanlık ve sosyal hizmetleri akla getirmeden önce temel çocuk koruma ve sağlık hizmetlerini ve yasal hizmetleri sağlamanın önemini vurgulamaktadır. Bu bölümde, INSPIRE'in bu kanıt temelli yaklaşımları, şiddete maruz kalan veya şiddete maruz kalma riski taşıyan çocuklara yönelik ihtiyatla hayata geçirilmesi gereken politikalar ve uygulamalar ile temel hizmetleri içeren kapsamlı bir Müdahale ve Destek Çerçevesi'ne dahil edilmiştir. Bu Çerçeve'nin oluşturulmasında, el kitabı; BM ve diğer ortak kuruluşlar tarafından geliştirilen şiddete müdahale etme prensiplerinden, yönergelerinden ve temel hizmet paketlerinden yararlanmaktadır. Planlayıcılar daha kapsamlı uygulama bilgileri için orijinal kaynaklara başvurabilirler. Bu kaynaklar bölüm boyunca belirtilir ve bölüm sonundaki Kaynaklar bölümünde açıklanır.

Müdahale ve destek Çerçevesi dört hedef ve temel sektörlerin bu hedefleri daha ileriye taşımak için yapabilecekleri ilgili eylemler etrafında düzenlenmiştir:

1. Çocuklara yardımcı olmak için bir sistem oluşturun.
2. Hangi çocukların yardıma ihtiyacı olduğunu belirleyin(müdahalelere klinik araştırmaları dahil ederek²).
3. Çocuklara hemen ve uzun vadede yardım edin (danışmanlık ve terapi yaklaşımları, sosyal hizmetlerini içeren koruyucu bakım müdahaleleri dahil).
4. Suça sürüklenmiş çocukları koruyun³ (adalet sistemindeki çocuklar için iyileştirici, tedavi edici programlar dahil).

²INSPIRE teknik paketi bu yaklaşımı "müdahale ile eş zamanlı-hedefli tarama" olarak adlandırmaktadır. Kavram; bu duruma uygun olmayan ve tavsiye edilmeyen şiddete yönelik evrensel tarama ile karışmasını diye "klinik araştırma" olarak güncellendi.

³Bu el kitabında, "suça sürüklenmiş çocuklar" terimi, ceza kanununu ihlal ettiği iddia edilen, ihlal etmekle suçlanan veya ihlal ettiği kabul edilen çocuklar anlamına gelir.

Kutu 20: “Çocuk dostu” ve “toplumsal cinsiyete duyarlı” hizmetler nelerdir?

“Çocuk dostu”, çocuklar ve gençler için tasarlanan sistemleri, hizmetleri ve süreçleri tanımlar. Kullanılan bir diğer ortak terim, küçük çocukların ve gençlerin farklı ihtiyaçlara sahip olduğunu kabul eden “çocuk ve genç merkezli” terimidir. El kitabı, müdahalenin 18 yaşın altındaki tüm bireylerin yaşa uygun ihtiyaçlarını içerdiğini vurgularken “çocuk dostu” kavramını kullanmaktadır.

Çocuk dostu sistemler ve hizmetler, çocukların aşağıdaki haklarını tanıır:

- saygın (onura yakışır) ve şefkatle muamele edilmek;
- yaşlarına uygun- anlayabilecekleri bilgiye erişmek;
- yargılayıcı olmayan bir şekilde dinlenmek ve yanıt almak;
- hizmetlere ve prosedürlere zamanında ve rahat erişmek;
- bakımın veya hizmetin nasıl sağlanacağı konusunda seçim yapmak;
- karar alma süreçlerine aktif olarak katılmak;
- bakım sürecinin her aşamasında bilgilendirilmiş onay verme fırsatına sahip olmak;
- yaşlarına ve seviyelerine göre uyarlanmış yöntemlerle hizmet almak;
- çocuk dostu bir ortamda hayata geçirilen yöntemlerle hizmet almak;
- mahremiyetleri, gizlilikleri, bütünlükleri ve güvenlikleri güvence altına alınmış şekilde hizmet almak.

Çocuk dostu olmasının yanı sıra **toplumsal cinsiyete duyarlı** sistem ve hizmetler, kız ve erkek çocukların karşılaştığı farklı sorunlara müdahale etmektedir. Hizmetlere erişimdeki ve şiddete maruz kalan kız ya da erkek çocuklara nasıl davranıldığını etkileyen güç, statü, norm ya da tutumlardaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini fark eder ve aktif olarak bu eşitsizliğin üstesinden gelmeye çalışırlar.

Şiddetle ilgili hizmetler ile çocuk dostu ve toplumsal cinsiyete duyarlı yöntemler, **ikincil mağduriyetin**, yani kuruluşların ve bireylerin çocuğa yetersiz müdahalesinin çocukta yol açacağı zararların önlenmesine yardımcı olur. İkincil mağduriyetin yaşandığı durumlar aşağıda verilmiştir:

- müdahalenin ilk basamağındaki servis sağlayıcılar çocuğun anlattıklarını küçümseyen, yargılayan veya kuşku duyan bir tavır içerisindedir;
- hizmet alırken ve adalete erişirken çocuktan olayı tekrar tekrar anlatması istenir;
- çocukların mahremiyeti ve gizliliği korunmaz;
- çocuk, hizmetlere ve adalete erişmek için çok fazla zaman ve çaba harcamak zorunda kalır.

İkincil mağduriyet, mağduriyetin tekrar yaşanmasından farklıdır. Mağduriyetin tekrarı şiddetin tekrar yaşanmasını ifade eder.

Her seviyedeki aktörler, aşağıdakileri içeren kapsamlı bir Müdahale ve Destek Çerçevesi'nin uygulanmasında rol oynayabilir:

- yasa ve direktif geliştiren ve fon tahsis eden politika yapıcılar;
- yasaları uygulamak için standartlar ve protokoller geliştiren bakanlıklar;
- hizmet ve iş gücü eğitimi veren sektörler, kurumlar, örgütler ve kuruluşlar;
- çocuklarla etkileşime giren birincil basamak servis sağlayıcıları ve topluluk üyeleri.

Bu bölüm, müdahale ve destek konusunda lider olarak sosyal hizmet, sağlık ve adalet sektörlerine odaklansa da diğer sektörlerin de bu stratejiyi uygulamada rol ve sorumlulukları vardır. Her şeyi bir seferde yapmak mümkün olmasa da bu Çerçeve'deki eylemlerin tamamı çocukların şiddet sonrası toparlanmalarını ve iyileşmelerini ve yeniden mağdur olmalarının önlenmesini sağlar.

¹Bu strateji bölümünün formatı el kitabındaki diğerlerinininkinden farklıdır. INSPIRE teknik paketinden alınan kanıt temelli yaklaşımlar (* ile belirtilen) daha geniş ve kapsamlı bir Müdahale ve Destek Çerçevesi'ne dahil edilmiştir.

Eğitim ve yaşam becerileri

Hedef: Çocukların daha etkili ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin olduğu bir eğitim sistemine, sosyal-duygusal öğrenmeye ve yaşam becerileri eğitimine erişimini arttırmak ve okul ortamlarının güvenli ve fırsat sunan ortamlar olmasını sağlamak

Genel bakış

Çocuklar eğitimle güçlenir

Kaliteli eğitim, çocukların dirençlerini artıran ve şiddetin arkasındaki risk faktörlerini azaltan bilgi, beceri ve deneyimler kazanmalarına yardımcı olur. Eğitim sistemleri, okullar, ebeveynler ve topluluklar kendilerini güvenli ve merak uyandıran öğrenme ortamları sağlamaya adanmışlarında, çocuklar akademik olarak daha başarılı olur, sosyal olarak büyür ve şiddete maruz kalmaktan veya şiddet uygulamaktan kaçınabilirler.

Okul¹ (kayıt olma, düzenli devam, başarı ve okulu bitirme dahil), çocukları; gençlere yönelik şiddet, cinsel istismar ve sömürü ve YPŞ yaşamak veya yaşatmaktan korumaya yardımcı olur. Okul aynı zamanda erken yaşta evlilik, istenmeyen gebelik ve HIV ve CYBH riskini azaltır. Bunlar dışında başka sosyal ve ekonomik faydaları da vardır. Okullar, yaşam becerileri ve sosyal beceriler eğitimi gibi önleme müdahalelerinin hayata geçirildiği ortamlar olabilir (bkz. Kutu 23).

Bununla birlikte, okullar ayrıca; öğretmenler veya idareciler tarafından çocukların şiddetle cezalandırıldıkları, zorbalık, fiziksel şiddet, cinsel istismar, sömürü ve taciz de dahil olmak üzere çocuğa karşı şiddet örneklerinin yaşandığı ortamlar da olabilir (farklı şiddet türlerinin tanımları için El Kitabı Giriş bölümüne bakınız). Çocuklar okula giderken ve okuldan dönerken de şiddete maruz kalabilirler.

Okullar, çocukların olumlu ilişkilere sahip olmak için olumlu sosyal davranışlarını ve becerilerini geliştirebilecekleri önemli alanlardır. Zararlı ya da olumlu sosyal normlar ve toplumsal cinsiyet normları okul kültüründe yoğunlaşır ve devam ettirilir. Tüm şiddet olaylarında olduğu gibi, okullarda yaşanan şiddette de çocuğun erkek mi kız mı olduğuna bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Okulla ilişkili toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (OİTCDŞ), toplumsal cinsiyet normları ve basmakalıp yargılar tarafından yönlendirilen ve eşit olmayan güç dinamikleri tarafından desteklenen, okullarda ve çevresinde meydana gelen cinsel, fiziksel ya da psikolojik şiddet eylemlerini ya da tehditlerini ifade eder (2). Örneğin, erkek çocukların erkek öğretmenlerden sert fiziksel disiplin uygulamalarına maruz kalma olasılıkları kızlara göre daha yüksek olabilirken, kızların cinsel tacize maruz kalma veya not yükseltme karşılığında seks talebi ile baskıya uğrama olasılıkları daha yüksek olabilir. YPŞ veya “flört şiddeti” de var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yansıtır.

Eğitimciler ayrıca, şiddet olaylarının tespiti ve açığa çıkışı sık sık okullarda meydana geldiğinden, şiddete maruz kalan veya risk altında olan çocuklar için birincil basamak müdahalenin uygulayıcıları konumundadırlar. Okul davranış kuralları, öğretmenlerin ve yöneticilerin şiddete maruz kalan çocukların açıklamalarını uygun şekilde ele almalarını ve bunları ilgili müdahale ve destek hizmetlerine yönlendirmelerini sağlayan bir eylem çerçevesi sağlayabilir (bkz. Müdahale ve destek stratejisi).

Eğitim ve yaşam becerileri stratejisi, okula gitmeyi destekleme, güvenli ve destekleyici okul ortamları oluşturma ve öğrencilerin ilişki, iletişim, duygu yönetimi, çatışma çözme ve kendini koruma alanlarında becerilerini geliştirme çabalarını içerir. Bu stratejinin uygulanması, eğitim sektörü için destekleyici mevzuat ve politikaları, direktifleri (yönergeleri), standartları ve eğitimi içerir. Ayrıca, yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve toplumu yani eğitimdeki tüm paydaşları içeren çok sektörlü iş birliğini ve norm değişikliklerini de içerir.

¹ INSPIRE teknik paketi, okula kayıt oranının artışını şiddete karşı koruyucu bir faktör olarak almıştır. Ortak kuruluşlar, bu yaklaşımın düzenli devam, başarı ve okulu tamamlanma yani okula kayıt olmanın ötesine geçtiğini bilir. Bu nedenle, bu El Kitabı'nda kullanılan dil, bu anlayışı yansıtabilecek şekilde güncellenmiştir.

Kutu 23: Yaşam becerileri ve sosyal beceriler nelerdir?

Yaşam becerileri, “bireylerin günlük yaşamın zorluklarıyla etkin bir şekilde başa çıkmalarını sağlayan uyum sağlayabilen ve olumlu davranış becerileri” olarak tanımlanabilir (1, s.3). Bunlara odaklanma, kendine hâkim olma, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi bilişsel ve duygusal işlevler dahildir. Ayrıca yaşam becerilerinin alt kümesi olan kişilerarası beceriler ve sosyal becerileri içerir. Sosyal beceriler, başkalarıyla etkileşime girme ve ilişki kurma yollarını ifade eder. Bu becerileri geliştiren etkili programlar, çatışmaları etkili bir şekilde çözme ve başkalarına karşı empati gösterme dahil olmak üzere olumlu sosyal davranışlara yol açmaktadır.

INSPIRE EI Kitabı

INSPIRE EI Kitabı Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesine Yönelik Yedi Stratejiyi Hayata Geçirmek için Eylem Planları

- Yönetici Özeti -

